

Bescherming of beperking?

De invloed van child trackingtechnologie op privacy, autonomie en ouder-kindrelaties bij gezinnen met adolescenten van 15 tot 22 jaar

Manon Timmerman

S0190299

Masterproef

Master in de communicatiewetenschappen

Promotor

Prof. dr. Michel Walrave

Medebeoordelaar

Prof. dr. Rowan Daneels

Abstract

Child tracking technology is often used in family life to enhance safety and offer peace of mind. However, it also raises ethical concerns regarding privacy, autonomy and trust. While much research has focused on children and younger adolescents, there is a lack of in-depth knowledge about how such technologies affect families with older adolescents, who are in a critical phase of developing independence and privacy awareness. This study addresses that gap by exploring the research question: How does the use of child tracking technology affect parent-child relationships and privacy negotiations in families with adolescents aged 15 to 22?

Based on Communication Privacy Management Theory (Petronio, 2002), this research investigates how tracking practices are implemented, negotiated, and experienced within families. Using a qualitative methodology, in-depth interviews were conducted with 23 participants (11 adolescents and 12 parents) from six Flemish families.

Findings show that tracking is frequently introduced at key moments of growing independence and generally accepted by adolescents, though often without explicit consent. Parents maintain primary control over tracking decisions, while adolescents have limited say in its use. Tracking may lead to privacy turbulence when boundaries are crossed, causing conflict or avoidance strategies.

This study highlights the importance of open dialogue and negotiated boundaries to reduce tension and foster mutual understanding. It contributes to a deeper understanding of family dynamics shaped by surveillance technologies and encourages a reflective approach to digital parenting that respects adolescents' emerging needs for autonomy and privacy.

Keywords: child tracking technology; parent-child relationship; adolescence; digital monitoring; Communication Privacy Management Theory

Word count: 14411

Inhoudstafel

1	Inleiding	4
2	Literatuurstudie	6
2.1	Wat is child trackingtechnologie?	6
2.2	Functies van child trackingtechnologie	7
2.3	Nadelen van child trackingtechnologie	9
2.4	Typen ouders en kinderen	12
2.5	Adolescentie	14
3	Communication Privacy Management Theory	17
3.1	Toepassing CPM op child trackingtechnologie	17
4	Methodesectie	21
4.1	Steekproef	21
4.2	Interview procedure	22
4.3	Data-analyse	23
5	Resultatensectie	25
5.1	Aanleidingen en motieven voor child trackingtechnologie	25
5.2	Reacties van kinderen op het gebruik van child trackingtechnologie	28
5.3	Gezinscommunicatie en de onderhandeling van privacygrenzen	31
5.4	Privacyturbulentie: conflicten, oplossingen en nieuwe afspraken	33
5.5	Strategieën voor ongewenst toezicht	35
6	Discussie	38
7	Conclusie	43
8	Bibliografie	45
9	Bijlagen	49
	Bijlage A – Interviewleidraad ouders	49
	Bijlage B – Interviewleidraad kinderen	53
	Bijlage C – Geïnformeerde toestemming	57
	Bijlage D – Generatieve artificiële intelligentie	60
	Tabel 1 Overzicht van de participanten	22
	Tabel 2 Motieven voor trackingtechnologie	26

1 Inleiding

Child trackingtechnologie wordt ingezet om kinderen in real-time te volgen (Rauf et al., 2018). Dit type technologie, variërend van apps op smartphones tot wearables, biedt ouders de mogelijkheid om de locatie en activiteiten van kinderen 24/7 te monitoren. Trackingtechnologie wordt gebruikt met het oog op het waarborgen van de veiligheid van kinderen (Mavoa et al., 2023; Oostveen et al., 2014). Deze praktijk sluit aan bij een bredere ouderlijke bezorgdheid, die diepgeworteld is in de huidige risicomaatschappij (Ericson & Haggerty, 2006). Hoewel trackingtechnologie gemoedsrust biedt, roept het tegelijkertijd ethische vragen op. Overmatig gebruik kan de ontwikkeling van privacybewustzijn en autonomie bij kinderen negatief beïnvloeden (Fahlquist, 2015; Malone, 2007). Bovendien kan ouderlijke controle via deze technologie spanningen veroorzaken, vooral bij oudere adolescenten, die een groeiende behoefte hebben aan privacy en onafhankelijkheid (Gelman et al., 2021; Wray-Lake et al., 2010).

De centrale doelstelling van dit onderzoek is begrijpen hoe child trackingtechnologie de ouder-kindrelaties beïnvloedt, met aandacht voor privacyonderhandelingen en autonomie binnen gezinnen met adolescenten van 15 tot 22 jaar. Dit is van belang omdat trackingtechnologieën ethische vragen oproepen over de balans tussen ouderlijke controle en het recht van kinderen op privacy en autonomie. De Communication Privacy Management Theory (CPM) van Petronio (2002) biedt een waardevolle theoretische invalshoek om te begrijpen hoe gezinnen omgaan met spanningen tussen privacy en openheid en hoe privacyregels worden opgesteld, onderhandeld en soms overtreden. Door middel van diepte-interviews met zowel ouders als kinderen, wordt onderzocht hoe deze technologie de communicatie en interacties binnen gezinnen beïnvloedt.

Dit onderzoek heeft belangrijke maatschappelijke implicaties. Het biedt ouders, opvoeders en beleidsmakers waardevolle inzichten in de balans tussen het waarborgen van de veiligheid van kinderen en het respecteren van hun recht op privacy en autonomie. In tijden waarin trackingtechnologieën steeds meer worden ingezet in gezinnen, is het van belang om te begrijpen hoe deze tools de gezinsrelaties beïnvloeden en welke ethische overwegingen hierbij komen kijken. Dit onderzoek streeft ernaar om ouders en adolescenten te informeren en te sensibiliseren over de noodzaak van open dialoog over het gebruik van trackingtechnologie binnen gezinnen. Alleen door deze dialogen kunnen strategieën worden ontwikkeld die de balans bevorderen tussen veiligheid, privacy en autonomie.

Hoewel eerdere studies veel aandacht hebben besteed aan het gebruik van trackingtechnologie bij kinderen en jongere adolescenten (Boesen et al., 2010; Burnell et al., 2023; Marciano, 2022; Maslen, 2021; Mavoa et al., 2023; Mols et al., 2023; Nakayama, 2011; Qvarnström & Demetriou, 2022; Sukk & Siibak, 2021, 2022; Vasalou et al., 2012), is er opvallend weinig onderzoek naar oudere adolescenten (Chase et al., 2024; Langlais & Marich, 2024). Dit is opmerkelijk aangezien deze levensfase wordt gekenmerkt door een groeiende behoefte aan autonomie en privacy, en veranderende levensstijlen waarbij jongeren meer tijd buitenshuis doorbrengen (Arnett, 2000; Gelman et al., 2021; Wray-Lake et al., 2010). Juist in deze context kan trackingtechnologie een belangrijke rol spelen in het bieden van geruststelling aan ouders. Bovendien wordt trackingtechnologie ook ingezet binnen gezinnen voor praktische doeleinden, zoals het plannen van maaltijden (Mavoa et al., 2023; Widmer & Albrechtslund, 2021). Uit gegevens van Eurostat (2023) blijkt dat jongeren steeds langer in het ouderlijk huis wonen. In de Europese Unie verlaten jongeren gemiddeld pas op 26-jarige leeftijd het ouderlijk huis, wat impliceert dat gezinscoördinatie langer blijft bestaan. Deze factoren benadrukken het belang van meer onderzoek naar oudere adolescenten, een groep die tot nu toe relatief onderbelicht is gebleven in studies over child trackingtechnologie.

Bovendien is bestaand onderzoek naar oudere adolescenten kwantitatief van aard, waardoor diepgaand begrip ontbreekt over hoe gezinnen in deze context het gebruik van trackingtechnologie ervaren en wat de invloed hiervan is op de ouder-kindrelatie. Dit onderzoek draagt bij aan het vullen van deze wetenschappelijke leemte door kwalitatief onderzoek te verrichten en daarmee inzicht te verkrijgen in hoe gezinnen - met oudere adolescenten - controle, privacy en autonomie ervaren en onderhandelen. De onderzoeksvraag luidt daarom als volgt:

OV: Hoe beïnvloedt het gebruik van child trackingtechnologie de ouder-kindrelaties en privacyonderhandelingen in gezinnen met adolescenten van 15 tot 22 jaar?

Dit onderzoek start met de bespreking van de bestaande literatuur rond child trackingtechnologie, aangevuld met de Communication Privacy Management Theory van Petronio (2002) als theoretisch kader. Vervolgens wordt de methodologische aanpak toegelicht, waarbij kwalitatieve diepte-interviews met ouders en adolescenten centraal staan. Daarna worden de bevindingen thematisch gepresenteerd, waarna in de discussie de resultaten worden gekoppeld aan eerder onderzoek. Tot slot worden in de conclusie de belangrijkste inzichten samengebracht en geformuleerd in functie van enkele concrete aanbevelingen voor de belangrijkste stakeholders.

2 Literatuurstudie

2.1 Wat is child trackingtechnologie?

Child trackingtechnologie omvat systemen en apparaten die specifiek ontworpen zijn om de locatie van kinderen te volgen en te monitoren (Rauf et al., 2018). Het doel is ouders de mogelijkheid bieden hun kinderen te volgen wanneer ze uit hun zicht zijn. Deze technologie varieert van traditionele methoden, zoals telefoongesprekken en sms-berichten, tot meer geavanceerde apparaten en software die gebruik maken van GPS, Wi-Fi, mobiele zendmasten en Bluetooth om nauwkeurige locatiegegevens te genereren (Mavoa et al., 2023).

Trackingtechnologie kan geïmplementeerd worden met drie soorten apparaten: tags, wearables en smartphones, waarbij smartphones het meest worden gebruikt (Davis et al., 2024). Hierbij installeren de ouder en het kind allebei een trackingapp op hun telefoon of schakelen de vooraf geïnstalleerde functie in. De ouder kan dan op elk moment de app openen en de exacte locatie van het kind zien op de eigen telefoon. Via deze apps kunnen gebruikers locaties grafisch bekijken op een kaart, waarbij de verzamelde gegevens eenvoudig geraadpleegd, opgeslagen en gedeeld kunnen worden met andere familieleden (Mavoa et al., 2023). Voor kinderen zonder smartphone zijn er alternatieven zoals tags, GPS-horloges, armbanden en speciale kledingstukken met geïntegreerde trackers (Davis et al., 2024; Oostveen et al., 2014). Naast persoonlijke trackingtoepassingen worden ook technologieën voor thuisbewaking, zoals slimme deurbellen en beveiligingssystemen, steeds vaker ingezet (Mavoa et al., 2023; Oostveen et al., 2014). Dit zijn indirecte manieren om het komen en gaan van gezinsleden te monitoren.

Tegenwoordig zijn er tal van smartphone apps op de markt voor locatietracking. Populaire applicaties zijn Find My iPhone, Life360, Google Maps, Google Family Link, Google Find My Device en Glympse (Mavoa et al., 2023). Uit het onderzoek van Mavoa et al. (2023) blijken Find My iPhone en Life360 de meest gebruikte toepassingen te zijn in gezinnen. Hoewel sms-berichten en telefoongesprekken nog vaak worden gebruikt, bieden trackingapps een meer passieve en continue manier van monitoring. In het geval van sms-berichten of telefoongesprekken, bepalen kinderen wat en wanneer ze informatie delen. Bij trackingapps zijn kinderen zich niet altijd bewust van wanneer ouders de app controleren en hun locatie volgen (Mavoa et al., 2023).

Trackingtechnologie kan worden toegepast met of zonder het medeweten en de medewerking van het kind (Davis et al., 2024). Sommige apps, zoals mSpy, kunnen op de telefoon van het kind worden geïnstalleerd zonder dat het kind hiervan op de hoogte is. Een andere mogelijkheid is dat ouders een

tag in de rugzak van hun kind plaatsen zonder zijn of haar medeweten. Gabriels (2016) benadrukt dat monitoring zonder medeweten van het kind ethische bezorgdheden oproept, omdat dit de persoonlijke autonomie en het onderling vertrouwen onder druk zet. Hoewel dergelijke toepassingen zonder toestemming kunnen plaatsvinden, is het belangrijk dat kinderen instemmen met deelname aan tracking. Ze kunnen het immers afwijzen wanneer ze het als opdringerig of onredelijk beschouwen (Hawk et al., 2008). Bovendien kunnen kinderen stappen ondernemen om tracking te dwarsbomen (Boesen et al., 2010; Davis et al., 2024). Ze kunnen bijvoorbeeld het apparaat ergens achterlaten waar ze niet zijn, zoals thuis voordat ze weggaan, of het apparaat uitschakelen en beweren dat de batterij leeg is. Ze zouden ook de applicatie kunnen verwijderen of inloggen op een ander apparaat om een verkeerde locatie te delen en te manipuleren waar zij zich lijken te bevinden. Om dergelijke strategieën te voorkomen, bieden sommige apps ouders de mogelijkheid om het verwijderen van de app te blokkeren of de toegang tot instellingen voor locatiedeling te beperken. Deze maatregelen verminderen de speelruimte van kinderen om digitale tracking te omzeilen (Davis et al., 2024).

2.2 Functies van child trackingtechnologie

Binnen gezinnen is de belangrijkste reden voor het gebruik van trackingtechnologie de veiligheid van kinderen (Mavoa et al., 2023; Oostveen et al., 2014). Ouders ervaren hierdoor geruststelling en gemoedsrust (Fahlquist, 2015). Daarnaast is er ook sprake van een gevoel van veiligheid voor kinderen wanneer zij zich ervan bewust zijn dat hun ouders op afstand toezicht houden. Gabriels (2016) en Marciano (2022) beschrijven hoe een 'cultuur van angst' in Westerse samenlevingen het gebruik van digitale tracking bevordert. Media spelen een centrale rol in het versterken van deze angst door dramatische verhalen over ontvoeringen, criminaliteit en sterfgevallen onder jongeren te belichten. Deze maatschappelijke context vergroot de algemene bezorgdheid van ouders en de vraag naar trackingtechnologieën om de veiligheid van hun kinderen te waarborgen.

Naast veiligheid worden trackingtools ook gebruikt voor praktische doeleinden, zoals huishoudelijke logistiek (Mavoa et al., 2023; Widmer & Albrechtslund, 2021). Zo houden ouders bij hoever gezinsleden van huis zijn om maaltijden beter te plannen. Bovendien wordt de technologie ook vaak ingezet om het ophalen en brengen te coördineren, vooral rond naschoolse activiteiten (Mavoa et al., 2023).

De hoofdfunctie van trackingtechnologie ligt in real-time locatie updates (Rauf et al., 2018). Op deze manier kunnen ouders de locatie en activiteiten van hun kinderen op eender welk moment volgen. Een onderscheidende eigenschap van trackingtechnologie is de continue beschikbaarheid, waardoor ouders niet telkens direct contact hoeven op te nemen met hun kinderen via telefoon of sms. Deze technologie biedt een discreet alternatief dat tijd bespaart en minder opdringerig is (Mavoa et al.,

2023; Widmer & Albrechtslund, 2021). GPS-trackers kunnen niet alleen 24 uur per dag real-time informatie geven over waar een kind zich bevindt, ook is het vaak mogelijk om de bewegingsgeschiedenis van een trackingapparaat tot twaalf maanden terug te zien (Fahlquist, 2015; Oostveen et al., 2014). Daarnaast bieden veel systemen extra mogelijkheden zoals geofencing of noodtoetsen. Met geofencing kunnen ouders virtuele geografische grenzen instellen rond veilige zones, zoals thuis of school. Zodra het kind deze zone binnengaat of verlaat, ontvangen ouders automatisch een waarschuwing. Zo kunnen ouders bijvoorbeeld thuis als veilige zone instellen en direct meldingen ontvangen wanneer hun kind de woning betreedt of verlaat (Davis et al., 2024; Oostveen et al., 2014). Dergelijke meldingen stellen ouders in staat om snel te reageren wanneer een noodsituatie zich voordoet (Mavoa et al., 2023). Bovendien kan het kind, wanneer het contact moet opnemen met een ouder of hulpdienst, een noodknop indrukken in de app om een vooraf ingesteld nummer op te bellen en hulp te krijgen (Oostveen et al., 2014).

Sommige technologieën bieden nog meer geavanceerde functies zoals real-time snelheidsbewaking om te weten of de maximumsnelheid overschreden wordt tijdens het rijden, temperatuurbewaking voor het geval dat een kind alleen wordt gelaten in een hete auto en een verdrinkingsalarm dat reageert op water. Sommige systemen bieden zelfs de mogelijkheid om bewegingen of conversaties van kinderen te monitoren, vaak zonder dat zij zich daarvan bewust zijn (Oostveen et al., 2014). Een andere ontwikkeling binnen trackingtechnologie is de koppeling van GPS-trackers aan databases van zedendelinquenten. Hierbij ontvangen ouders een waarschuwing wanneer hun kind zich in de nabijheid bevindt van een geregistreerd persoon (Oostveen et al., 2014). De zogenaamde 'predator alert-functie' is voornamelijk beschikbaar in de Verenigde Staten, waar databases van zedendelinquenten openbaar toegankelijk zijn en geïntegreerd kunnen worden in trackingsystemen. In andere landen is deze trackingfunctie niet toepasbaar, aangezien dergelijke registers niet openbaar beschikbaar zijn (Oostveen et al., 2014). Een actuele illustratie hiervan is de OffenderWatch Family Safety App, die sinds 2019 actief is in de Verenigde Staten. Deze app stelt ouders in staat om de locatie van hun kinderen te volgen en waarschuwt hen wanneer hun kind zich in de nabijheid van een geregistreerde zedendelinquent bevindt (OffenderWatch, z.d.).

Trackingtechnologie wordt niet alleen gezien als een praktisch hulpmiddel, maar speelt ook een symbolische rol in het definiëren van 'goed ouderschap'. Dit weerspiegelt een bredere maatschappelijke verwachting dat betrokken ouders hun kinderen monitoren vanuit verantwoordelijk, zorgzaam en liefdevol ouderschap (Marx & Steeves, 2010; Sukk & Siibak, 2021). Gabriëls (2016) benadrukt een verschuiving in de perceptie van goed ouderschap binnen een angstcultuur, waarin de nadruk meer komt te liggen op intensieve surveillance. In deze context wordt toezicht steeds vaker

gezien als een teken van betrokkenheid en verantwoordelijk ouderschap, wat bijdraagt aan de acceptatie en normalisering van trackingtechnologieën in gezinnen. Sukk en Siibak (2021) voegen daaraan toe dat deze maatschappelijke verwachtingen rondom goed ouderschap kunnen leiden tot een impliciete sociale druk om trackingtechnologie te gebruiken, zelfs in situaties waar het niet strikt noodzakelijk is. Dit kan spanningen veroorzaken voor ouders die balanceren tussen maatschappelijke normen en het respecteren van de privacy en autonomie van hun kinderen. Hoewel dergelijke technologieën ouders gemoedsrust bieden, kunnen ze ook leiden tot spanningen binnen de ouder-kind relatie.

2.3 Nadelen van child trackingtechnologie

Hoewel child trackingtechnologie aanzienlijke voordelen biedt, zijn er ook nadelen en risico's aan verbonden. Een belangrijk bezwaar is dat het wordt gezien als een potentiële bedreiging voor de ontwikkeling van zelfredzaamheid en autonomie bij kinderen (Fahlquist, 2015; Malone, 2007; Mavoa et al., 2023). Veel mensen rechtvaardigen monitoring van kinderen met de veronderstelling dat dit hen beschermt tegen gevaren. Echter, overmatige bescherming en toezicht kunnen juist schadelijk zijn. Onderzoek van Malone (2007) toont aan dat beperkte blootstelling aan risico's de ontwikkeling van competenties, eigenwaarde, autonomie en veerkracht belemmert. Deze vaardigheden zijn echter cruciaal voor kinderen om in de toekomst met de risico's en gevaren van het leven om te kunnen gaan. Oostveen et al. (2014) bevestigen dit en stellen dat kinderen risico's nooit zullen begrijpen als ze er van weerhouden worden ze te ervaren. Ironisch genoeg kunnen kinderen zonder deze vaardigheden juist kwetsbaarder worden voor de gevaren waartegen ouders hen proberen te beschermen (Malone, 2007). Daarom moeten ouders enige afstand bewaren om hun kinderen voldoende ruimte te geven voor zelfontplooiing (Gabriels, 2016). In plaats van kinderen volledig af te schermen, pleit Malone (2007) voor een aanpak waarbij kinderen stapsgewijs worden blootgesteld aan gecontroleerde risico's, zoals zelfstandig naar school gaan of spelen in een veilige omgeving onder discreet toezicht. Dit stelt kinderen in staat om essentiële probleemoplossende vaardigheden te ontwikkelen, risicoperceptie te verbeteren en zich beter voor te bereiden op toekomstige uitdagingen.

De impact van trackingtechnologie op de autonomie van kinderen verschilt echter per ouder (Mavoa et al., 2023). Voor sommige ouders fungeert tracking juist als een vangnet waarbij ze zich meer op hun gemak voelen met het toestaan van vrijheid. Anderzijds stellen andere ouders ook dat tracking de ontwikkeling van zelfstandigheid belemmert omdat kinderen minder in staat zijn om risico's te nemen, fouten te maken en hieruit te leren. Dit laatste wordt ondersteund door het onderzoek van Sukk en Siibak (2021) waaruit blijkt dat overmatige tracking als trigger zou kunnen werken voor

onverantwoordelijkheid bij kinderen. In dit geval beschouwen kinderen hun ouders verantwoordelijk voor hun veiligheid en welzijn, wat hen ontmoedigt om zelf initiatief te nemen. Door trackingtechnologie te gebruiken, kan de impliciete boodschap zijn dat de controle en verantwoordelijkheid bij de ouders ligt. Dit kan het vermogen van kinderen om zelfstandig met risico's om te gaan ondermijnen (Fahlquist, 2015).

Daarnaast roept trackingtechnologie ethische vragen op over privacy. Kinderen hebben, net als volwassenen, het recht op privacy (Fahlquist, 2015). Dit impliceert dat kinderen een zekere mate van persoonlijke ruimte verdienen en recht hebben om te weten wanneer ze gevolgd worden. Enerzijds kan het voortdurend monitoren van de locatie van kinderen en het opslaan van de locatiegeschiedenis hun recht op privacy schenden (Mols et al., 2023), anderzijds zijn ouders ethisch en wettelijk verplicht om de veiligheid van hun kinderen te waarborgen (Davis et al., 2024). Terwijl sommige ouders veiligheid belangrijker vinden dan privacy, pleiten anderen ervoor dat trackingtechnologie zorgvuldig en uitsluitend in specifieke situaties moet worden toegepast om zo een balans te vinden tussen veiligheid en privacy (Mavoa et al., 2023; Sukk & Siibak, 2021). Voorbeelden van dergelijke situaties zijn wanneer kinderen zelfstandig naar school beginnen te gaan of wanneer tieners deelnemen aan sociale activiteiten, zoals uitgaan. In zulke gevallen wordt trackingtechnologie gebruikt met als doel hun veiligheid te waarborgen zonder voortdurende communicatie (Mavoa et al., 2023). Het vinden van deze balans vraagt een kritische reflectie op hoe trackingtechnologie wordt ingezet binnen gezinnen, waarbij de impact op de ervaring van kinderen zorgvuldig in overweging wordt genomen (Fahlquist, 2015).

Privacyrisico's strekken zich ook uit tot derden. Ouders maken zich zorgen over privacy wanneer derden toegang hebben tot de locatiegegevens van hun kinderen (Mavoa et al., 2023). Dit betreft niet alleen bezorgdheid over potentiële kwade bedoelingen van hackers of stalkers, maar ook over het gebruik van deze gegevens door commerciële partijen zoals adverteerders en dataverzamelaars. Een voorbeeld hiervan is de app Life360, die jarenlang locatiegegevens van gebruikers verkocht aan datahandelaren zonder strikte anonimisatie (Keegan & Ng, 2021). De verkoop van gebruikersdata vormde een belangrijk onderdeel van het bedrijfsmodel, waardoor het gratis gebruik van de app mogelijk werd gemaakt. Na publieke verontwaardiging kondigde het bedrijf aan hiermee te stoppen. Life360 zal voortaan geen ruwe data meer verkopen maar in geaggregeerde vorm en focust zich verder op de recente acquisities van Tile en Jiobit, bedrijven die Bluetooth- en GPS-trackingapparaten verkopen (Keegan & Ng, 2022). Dit voorval illustreert dat gebruikersdata een commerciële waarde hebben en buiten de controle van ouders en kinderen terecht kunnen komen bij derden, wat de bredere zorgen rondom trackingtechnologie en datamisbruik benadrukt.

Bovendien zijn deze bezorgdheden niet enkel gericht op onmiddellijk misbruik, maar ook op de langetermijngevolgen van het verzamelen en opslaan van locatiegegevens. Een bijkomend risico is dat kinderen eraan gewend raken voortdurend gevolgd en gemonitord te worden, wat kan bijdragen aan de normalisering van surveillance en een afname van privacybewustzijn bij kinderen (Mavoa et al., 2023). Anderzijds kan deze constante monitoring bij sommige jongeren juist een sterker besef van privacy creëren. Zo blijkt dat jongeren sociale media gebruiken om hun ongenoegen over tracking te uiten en om strategieën te delen om ouderlijk toezicht te omzeilen (Mavoa et al., 2023). Dit suggereert dat velen tracking ervaren als een inbreuk op hun autonomie en privacy en zich daar actief tegen verzetten.

De meeste ouders benadrukken het belang van transparantie en geven aan dat kinderen op de hoogte moeten zijn van het feit dat ze gevolgd worden omdat dit openheid, vertrouwen en respect binnen het gezin bevordert (Mavoa et al., 2023). Tracking zonder toestemming kan het vertrouwen binnen de familie echter ondermijnen. Geïnformeerde toestemming is een belangrijke ethische norm, waarbij individuen ergens vrijwillig mee instemmen na het ontvangen van alle relevante informatie (Hucklesby et al., 2023). Hoewel ouders transparantie belangrijk vinden, bieden ze hun kinderen vaak geen keuze over de deelname aan tracking. Er bestaat twijfel over de vraag of kinderen, vooral jongere kinderen, daadwerkelijk in staat zijn om geïnformeerde toestemming te kunnen geven (Hucklesby et al., 2023; Mavoa et al., 2023). Ouders gaan hier op uiteenlopende manieren mee om. Sommigen zien dit als een kans om hun kinderen hierover te leren en hen bewust te maken van privacykwesties en verantwoordelijkheid, terwijl andere ouders de beslissing eenzijdig nemen. Eveneens tonen de bevindingen van Sukk en Siibak (2021) aan dat het gebruik van trackingtechnologie binnen het gezin niet altijd een wederzijdse beslissing is, maar soms wordt opgedrongen aan het kind. Dit geeft aan dat traditionele en autoritaire waarden nog steeds aanwezig zijn in de opvoedingsstijlen van ouders. In aanvulling op opvoedkundige verschillen, legt in België de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) vast dat kinderen vanaf 13 jaar zelf toestemming moeten geven voor het gebruik van onlinediensten, waaronder trackingapps (Gegevensbeschermingsautoriteit, z.d.). Dit is van belang omdat dergelijke toepassingen een directe impact kunnen hebben op de privacyrechten van kinderen, die onder meer worden beschermd door het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (Cuijpers et al., 2007). Daarnaast benadrukt het onderzoek van Langlais en Marich (2024) dat het essentieel is dat ouders open communiceren met hun kinderen over het gebruik van trackingapps en samen duidelijke grenzen stellen. Gesprekken over waarom tracking nodig is, wat acceptabel is en wat oncomfortabel aanvoelt, kunnen helpen om wederzijds begrip te creëren. Dit kan vijandigheid en wantrouwen verminderen en bijdragen aan een betere ouder-kindrelatie (Langlais & Marich, 2024).

Naast de impact van trackingapps op de autonomie en privacy van kinderen, bestaat er ook het risico dat deze technologieën het vertrouwen tussen ouders en kinderen ondermijnen. Het gebruik van trackingtechnologieën wordt vaak gezien als een versterking van de machtsongelijkheid tussen ouders en kinderen en als een aantasting van het vertrouwen binnen hun relatie (Boesen et al., 2010). Deze machtsongelijkheid mag niet worden misbruikt. Ouder-kindrelaties zouden gebaseerd moeten zijn op vertrouwen en een geleidelijke overdracht van verantwoordelijkheid, iets wat belemmerd kan worden door het gebruik van trackingtechnologie zonder zorgvuldige afweging (Fahlquist, 2015). De studie van Langlais en Marich (2024) toont aan dat kinderen hun ouders als wantrouwend beschouwen wanneer ze aangesproken worden op basis van informatie uit trackingapps. Deze vorm van wantrouwen kan de relatie tussen ouders en kinderen schaden en conflicten veroorzaken. Bovendien zijn er gezinnen die het gebruik van trackingtechnologie afwijzen omdat dit niet overeenkomt met hun familiewaarden (Widmer & Albrechtslund, 2021). Tracking staat tegenover hun voorstelling van hoe vertrouwen zou moeten zijn in een gezin. Niet-gebruik van deze technologie wordt beschouwd als oprecht vertrouwen omdat ouders er voor kiezen te vertrouwen op het woord van hun kind in plaats van de technologie.

Hoewel trackingtechnologie in de meeste gevallen goed werkt, blijven technische beperkingen een uitdaging. GPS-systemen kunnen falen, tracking kan verbroken worden, ze kunnen kwetsbaarheden bevatten en zijn niet altijd foutloos (Abbas et al., 2011; Gabriels, 2016). GPS werkt niet binnen gebouwen en de positie van een individu kan zich ergens anders weergeven dan waar hij zich in werkelijkheid bevindt. Apparatuur kan ook verkeerd zijn gemonteerd en/of de uitsluitings- of insluitingszones kunnen onnauwkeurig zijn ingesteld (Hucklesby et al., 2023). Bovendien kunnen gegevens verkeerd of misleidend zijn of verkeerd worden geïnterpreteerd. Zelfs als de technologie werkt, is het afhankelijk van mensen om ze te interpreteren en ernaar te handelen (Hucklesby et al., 2023). Hoewel trackingtechnologie ouders vaak geruststelt, kunnen technische problemen een vals gevoel van veiligheid creëren (Mavoa et al., 2023).

2.4 Typen ouders en kinderen

De studie van Sukk en Siibak (2021) onderscheidt drie typen ouders en kinderen op basis van hun houding tegenover child trackingtechnologie. Ouders kunnen worden geclassificeerd als technologievertrouwend, voorzichtig of zorgvuldig autoritair. Kinderen kunnen daarentegen gehoorzaam, autonoom of privacygevoelig zijn. Deze categorieën weerspiegelen verschillen in opvattingen over privacy, autonomie en het recht op controle binnen gezinnen.

De **technologievertrouwende ouder** vertoont een hoog vertrouwen in trackingtechnologie als hulpmiddel om de veiligheid van het gezin te waarborgen en ouderlijke zorgen te verminderen. Zij

vinden dat ze het recht hebben om hun kinderen te monitoren en beschouwen tracking niet als een inbreuk op de privacy of autonomie van het kind. Deze ouders zijn zich niet sterk bewust van de risico's rond dataprivacy of hechten er weinig belang aan, maar sluiten ze niet volledig uit. Voor deze groep wegen de voordelen van trackingtechnologie zwaarder door dan de nadelen. In tegenstelling, benaderen **voorzichtige ouders** tracking met een zekere mate van terughoudendheid. Zij erkennen de mogelijke nadelen en betwijfelen de betrouwbaarheid van dergelijke technologieën. Ze vrezen dat tracking een vals gevoel van veiligheid kan creëren omdat trackingtechnologie niet foutloos is. Deze ouders zijn kritisch over de onderliggende commerciële motieven omdat deze inspelen op de ouderlijke angsten. Bovendien hechten ze veel waarde aan de autonomie en privacy van kinderen en zijn ze kritisch over hun recht om kinderen te controleren. Hoewel **zorgvuldige autoritaire ouders** twijfels hebben over de effectiviteit van trackingtechnologie om veiligheid te garanderen, hechten zij veel belang aan ouderlijke controle. Voor hen weegt toezicht zwaarder door dan privacyrisico's of het recht van het kind op autonomie. Ze beschouwen trackingapps deels als commerciële producten die inspelen op ouderlijke angsten en zien er aanzienlijke privacyrisico's in, maar zijn bereid dit te accepteren in ruil voor meer toezicht. Toestemming van kinderen wordt door deze ouders vaak niet noodzakelijk geacht. De houding van deze ouders weerspiegelt een relatief laag niveau van vertrouwen in kinderen (Sukk & Siibak, 2021).

Kinderen nemen eveneens uiteenlopende houdingen aan ten aanzien van trackingtechnologie. De **gehoorzame kinderen** voelen zich comfortabel met tracking en vinden dat ouders het recht hebben om volledige controle uit te oefenen. Zij zien tracking niet als een inbreuk op hun privacy en benadrukken het belang van open gezinsgesprekken. Veiligheid beschouwen zij als hun eigen verantwoordelijkheid. **Autonome kinderen** erkennen het nut van trackingapps maar hechten veel waarde aan hun onafhankelijkheid. Zij vinden dat ouders geen toezicht mogen houden zonder hun medeweten en wijzen onbeperkte ouderlijke controle af. Zelfverzekerd in hun eigen verantwoordelijkheid voor veiligheid, benadrukken zij het belang van autonomie boven toezicht. **Privacygevoelige kinderen** hebben een ambivalente houding ten opzichte van trackingtechnologieën. Hoewel zij het gebruik ervan niet volledig afwijzen, uiten ze bedenkingen over de implementatie ervan. Zij pleiten voor transparantie en wijzen heimelijk toezicht af. Tegelijkertijd verlangen zij naar momenten van persoonlijke ruimte zonder dat ouders hoeven te weten waar zij zich bevinden. In tegenstelling tot autonome kinderen tonen privacygevoelige kinderen minder bereidheid om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen veiligheid en welzijn (Sukk & Siibak, 2021, 2022).

2.5 Adolescentie

Aangezien adolescenten van 15 tot 22 jaar centraal staan in dit onderzoek, is het van belang om adolescentie en de bijhorende ontwikkelingen in deze levensfase nader te bespreken. Adolescentie wordt vaak opgedeeld in drie fasen: de vroege, midden- en late adolescentie (Steinberg, 2011). De vroege adolescentie begint rond de leeftijd van 10 tot 13 jaar, de midden-adolescentie loopt van 14 tot 18 jaar en de late adolescentie begint rond de leeftijd van 19 jaar en duurt tot ongeveer 25 jaar. Deze leeftijdsgrenzen staan niet vast maar kunnen verschillen per individu (Steinberg, 2011). Sommige auteurs, zoals Arnett (2000), stellen echter dat de periode van 18 tot 25 jaar beter begrepen kan worden als een aparte levensfase, die hij *emerging adulthood* noemt. Deze fase bevindt zich tussen adolescentie en volwassenheid, aangezien jongeren niet langer afhankelijk zijn van de kindertijd en adolescentie, maar ook nog niet de verantwoordelijkheden van volwassenheid dragen. Het wordt beschouwd als een waardevolle periode voor identiteitsontwikkeling en het verkennen van verschillende levenspaden (Arnett, 2000). In dit onderzoek wordt de indeling van Steinberg (2011) gehanteerd omdat deze duidelijke leeftijdsgrenzen biedt voor de onderscheiden fasen binnen de adolescentie.

Autonomie ontwikkelt zich geleidelijk vanaf de middelbare kindertijd tot in de adolescentie, met een sterke stijging na de leeftijd van 15 jaar (Wray-Lake et al., 2010). In de midden- en late adolescentie zetten jongeren belangrijke stappen richting onafhankelijkheid, zoals deelnemen aan sociale activiteiten, studentenjobs, uitgaan, reizen en zelfstandig wonen (Arnett, 2000). Deze leeftijdsgroep brengt steeds meer tijd buitenshuis door zonder ouders en toezicht van volwassenen (Davis et al., 2024). Ouders kunnen trackingtechnologie inzetten om gerustgesteld te blijven over de veiligheid van hun kinderen wanneer ze zelfstandige activiteiten verrichten. Echter, kan tracking als opdringerig worden ervaren in deze levensfase (Burnell et al., 2023). Wanneer er spanningen ontstaan tussen de groeiende behoefte aan autonomie bij kinderen en ouderlijke controle, komt de ouder-kindrelatie onder druk te staan.

Daarnaast evolueert het begrip van digitale privacy naarmate kinderen ouder worden (Gelman et al., 2021). Onderzoek toont aan dat kinderen pas beginnen te begrijpen wat privacy is als ze tussen de 8 en 11 jaar oud zijn (Livingstone et al., 2019). Wanneer kinderen ouder worden, zien ze hier steeds meer het belang van in en worden ze kritischer tegenover trackingtechnologie (Gelman et al., 2021). Oudere adolescenten zijn intensieve gebruikers van technologie en zijn vaak beter geïnformeerd over implicaties zoals privacy en surveillance (Özkul, 2022). Hierdoor kunnen ze op deze leeftijd bewuster keuzes maken over de acceptatie of afwijzing van trackingtechnologie.

Op basis van bovenstaande inzichten vormen oudere adolescenten een interessante en waardevolle groep voor onderzoek naar child trackingtechnologie. In deze levensfase ontstaat een complexe dynamiek tussen de groeiende behoefte van adolescenten aan autonomie en privacy, en de behoefte van ouders aan controle en toezicht. Toch is de late adolescentie tot nu toe relatief onderbelicht gebleven in bestaand onderzoek naar trackingtechnologie.

De meeste studies focussen voornamelijk op jonge kinderen en adolescenten uit de vroege- en midden adolescentie (Boesen et al., 2010; Burnell et al., 2023; Marciano, 2022; Maslen, 2021; Mavoa et al., 2023; Mols et al., 2023; Nakayama, 2011; Qvarnström & Demetriou, 2022; Sukk & Siibak, 2021, 2022; Vasalou et al., 2012). Slechts een beperkt aantal studies richt zich op late adolescenten en zijn uitsluitend kwantitatief van aard (Chase et al., 2024; Langlais & Marich, 2024). Zo onderzochten Langlais en Marich (2024) hoe het gebruik van Life360 samenhangt met de kwaliteit van ouder-kindrelaties bij adolescenten rond 20 jaar oud. De bevindingen tonen aan dat trackingtechnologie zowel positieve als negatieve invloeden kan hebben, afhankelijk van hoe de technologie wordt ingezet. Chase et al. (2024) richtten zich op studenten van 18 tot 25 jaar en onderzochten het gebruik van locatietracking tijdens de overgang naar de universiteit. Studenten die digitaal werden gevolgd, beschouwden hun ouder vaker als helikopterouder. Dit verwijst naar een vorm van overmatige ouderlijke betrokkenheid waarbij ouders hun kind intensief controleren, wat de studenten ervoeren als minder ondersteunend voor hun autonomie (Chase et al., 2024). Het feit dat slechts enkele studies zich richten op late adolescentie, mag echter niet worden geïnterpreteerd als indicatie dat tracking bij deze leeftijdsgroep weinig voorkomt. Integendeel, in het onderzoek van Chase et al. (2024) geeft 36% van de studenten tussen 18 en 25 jaar aan digitaal gevolgd te worden door hun ouders via trackingtechnologie.

Hoewel deze kwantitatieve studies relevante inzichten bieden, ontbreekt het aan kwalitatief onderzoek binnen deze leeftijdsgroep. Bestaand kwalitatief onderzoek naar child trackingtechnologie richt zich voornamelijk op kinderen van 2 tot 15 jaar (Boesen et al., 2010; Marciano, 2022; Maslen, 2021; Mols et al., 2023; Sukk & Siibak, 2021, 2022), met slechts één onderzoek gericht op kinderen tot 17 jaar (Qvarnström & Demetriou, 2022). Daardoor ontbreekt diepgaand inzicht in hoe gezinnen met oudere adolescenten het gebruik van trackingtechnologie ervaren, onderhandelen en hierover communiceren.

Dit onderzoek beoogt daarom deze leemte te vullen door kwalitatief onderzoek te verrichten bij adolescenten van 15 tot 22 jaar, een leeftijdsgroep die volgens Steinberg (2011) de midden- en late adolescentie omvat. Deze fase wordt gekenmerkt door een toenemende autonomie, een groeiende

behoefte aan privacy, een kritische houding ten opzichte van technologie en veranderende levensstijlen die gepaard gaan met meer activiteiten buitenshuis (Arnett, 2000; Gelman et al., 2021; Özkul, 2022; Wray-Lake et al., 2010). Deze combinatie van persoonlijke en sociale ontwikkelingen maakt deze leeftijdsgroep bijzonder relevant om te bestuderen in het kader van ouderlijk toezicht via trackingtechnologie.

Om de interactie tussen trackingtechnologie, privacy, autonomie en ouder-kindrelaties beter te begrijpen, hanteert dit onderzoek de Communication Privacy Management Theory (CPM) van Petronio (2002) als theoretisch kader. Deze theorie biedt een raamwerk om te analyseren hoe individuen binnen gezinnen privacy beheren en beslissingen nemen over het delen van persoonlijke informatie. Aangezien child trackingtechnologie draait om het delen van locatiegegevens en het vinden van een balans tussen controle, privacy en autonomie, biedt de CPM-theorie een zeer waardevolle invalshoek om de dynamiek tussen ouders en adolescenten in deze context te onderzoeken.

3 Communication Privacy Management Theory

De Communication Privacy Management (CPM) Theory van Petronio (2002) biedt inzicht in hoe mensen privé-informatie beheren en stelt dat er een dialectische spanning bestaat tussen openheid en privacy, waarbij individuen navigeren tussen het delen en het afschermen van persoonlijke informatie (Petronio, 2002). Binnen het gezin leidt deze spanning tot complexe dynamieken, waarbij enerzijds behoefte is aan verbondenheid met familieleden en anderzijds het behoud van persoonlijke autonomie. Deze dynamiek maakt de theorie zeer relevant voor het analyseren van child trackingtechnologie binnen ouder-kindrelaties, waarin privacygrenzen, informatiebeheer en onderhandeling een centrale rol spelen (Petronio, 2002; Petronio, 2010).

De Communication Privacy Management Theory bestaat uit vijf kernprincipes die gebaseerd zijn op privacybeheer en vormen de basis voor verdere analyse binnen dit onderzoek (Petronio, 2002; Petronio, 2010). Zo stelt de theorie dat mensen persoonlijke informatie beschouwen als hun *eigendom*. Het is hun eigen recht om te beslissen wie hier toegang tot krijgt. Door dit eigenaarschap oefenen individuen *controle* uit over hoe deze informatie wordt gedeeld of beschermd. *Privacyregels* worden ontwikkeld om te bepalen wanneer, hoe, met wie en op welke manier anderen toegang krijgen of geweigerd worden tot iemands privégegevens. Het onthullen van informatie wordt bepaald op basis van cultuur, persoonlijke waarden, motiverende factoren en de context van de situatie. Wanneer informatie wordt gedeeld, ontstaat er *co-eigenaarschap*. Hierbij worden personen die toegang kregen tot andermans privé-informatie mede-eigenaar van die informatie en zijn zij mee verantwoordelijk voor het beheren en beschermen ervan. Onderhandelingen over privacyregels zijn nodig om onbedoelde overtredingen en ongelukken door mede-eigenaars te voorkomen. Bovendien vraagt co-eigenaarschap samenwerking in het bepalen van verdere toegang tot informatie. Er kan *turbulentie* ontstaan wanneer privacyregels worden overtreden, wat spanningen en conflicten kunnen veroorzaken. Turbulentie kan echter een kans bieden om in te zien waar het privacybeheer aanpassingen nodig heeft. Door heronderhandeling van privacyregels, expliciete communicatie en het opnieuw vaststellen van duidelijke grenzen, kan de privacybalans worden hersteld en kunnen relaties binnen een familie of sociale groep zelfs versterkt worden (Petronio, 2002; Petronio, 2010).

3.1 Toepassing CPM op child trackingtechnologie

Volgens de Communication Privacy Management Theory (CPM) van Petronio (2002), beschouwen individuen privé-informatie als eigendom dat hen toebehoort. Eigendom omvat de verwachting dat individuen controle uitoefenen over de manier waarop hun informatie wordt beheerd en gedeeld. Dit

eigendom geeft hen het recht op privacy, waardoor zij kunnen bepalen wat anderen over hen mogen weten. Hoewel kinderen eveneens recht hebben op privacy (Fahlquist, 2015), geloven veel ouders dat ze psychologisch eigenaar zijn van de privé-informatie van hun kinderen (Siibak & Traks, 2019). Deze perceptie wordt vaak gerechtvaardigd door de veronderstelling dat kinderen kwetsbaar zijn, een beperkt vermogen hebben om rationele beslissingen te nemen en afhankelijk zijn van volwassenen (Dimopoulos, 2021). Hierdoor voelen ouders zich gelegitimeerd om het eigenaarschap van persoonlijke gegevens van hun kinderen over te nemen. Zo geloven zij vaak dat het hun recht is om hun kinderen te volgen en te monitoren (Petronio, 2010). Hieruit volgt de eerste onderzoeksvraag:

OV 1: Wat zijn de motieven van ouders om child trackingtechnologie te gebruiken en zijn er aanleidingen geweest om deze technologie in te zetten?

Volgens het tweede principe van CPM hebben individuen het recht om controle uit te oefenen op hun privé-informatie aangezien zij dit beschouwen als hun eigendom (Petronio, 2010). Echter door het gebruik van trackingtechnologie, krijgen ouders directe toegang tot de locatiegegevens van hun kinderen waardoor de controle van kinderen hierover wordt ontnomen. Dit kan de autonomie van kinderen ondermijnen, aangezien zij minder zeggenschap hebben over welke gegevens zij willen delen of afschermen. Wanneer kinderen trackingtechnologieën ervaren als opdringerig, kan dit leiden tot gevoelens van wantrouwen en inbreuk op hun privacy (Mavoa et al., 2023). Hoewel monitoring door ouders vaak voortkomt vanuit bescherming, kan het gebruik van trackingtechnologie de grenzen van kinderen overschrijden. Hierdoor ontstaat een spanningsveld tussen de behoefte van ouders aan controle en de ontwikkeling van autonomie bij kinderen (Kennedy-Lightsey & Frisby, 2016). Dit spanningsveld leidt tot de tweede onderzoeksvraag:

OV 2: Hoe reageren kinderen op het gebruik van child trackingtechnologie binnen het gezin?

Individueel ontwikkelen privacyregels om te bepalen wanneer, hoe en met wie zij persoonlijke informatie delen of toegang hier tot weigeren. In de context van gezinnen evolueren deze regels naarmate kinderen ouder worden (Gelman et al., 2021). Terwijl jongere kinderen positiever staan tegenover trackingtechnologie en minder bezorgd zijn over privacyschendingen, groeit de behoefte aan privacy in de adolescentie. Naarmate kinderen ouder worden, evolueert hun begrip van digitale privacy en zien ze hier steeds meer het belang van in (Gelman et al., 2021; Petronio, 2010). Onderhandelingen over privacygrenzen tussen ouders en kinderen worden daarom steeds belangrijker naarmate kinderen ouder en zelfstandiger worden. Onderzoek heeft uitgewezen dat wanneer ouders

onderhandelen over privacyregels in plaats van inbreuk te maken op de privacy van adolescenten, de ouder-kindrelatie eerder verbetert dan verslechtert (Hawk et al., 2008).

Kinderen verwachten vaak inspraak te hebben in hoe en wanneer trackingtechnologieën worden gebruikt (Sukk & Siibak, 2022). Wanneer ouders dit zeggenschap erkennen, blijken kinderen meer gemotiveerd te zijn om ouders toegang te geven tot monitoring (Petronio, 2010). Het is dus essentieel om te begrijpen hoe gezinnen onderhandelen over het gebruik van child trackingtechnologie. Hieruit volgt de volgende onderzoeksvraag:

OV 3: Hoe discussiëren ouders het gebruik van deze technologie met hun kinderen en hoe worden privacygrenzen onderhandeld in het gezin?

Wanneer kinderen privé-informatie met hun ouders delen, worden ouders mede-eigenaar van deze informatie. Dit brengt gezamenlijke verantwoordelijkheden met zich mee voor het beschermen van deze informatie tegen ongewenste toegang door buitenstaanders (Petronio, 2002; Petronio, 2010). Grensturbulentie treedt op wanneer ouders deze verantwoordelijkheden schenden of wanneer privacyregels niet worden gerespecteerd (Kennedy-Lightsey & Frisby, 2016; Petronio, 2002; Petronio, 2010). Turbulentie kan per ongeluk optreden wanneer ouders toegang krijgen tot privé-informatie zonder dat dit de intentie was. Het kan echter ook opzettelijk plaatsvinden wanneer ouders expliciet op zoek gaan naar privé-informatie of hun kinderen onder druk zetten om informatie vrij te geven die ze privé hadden willen houden. In de context van child trackingtechnologie kan turbulentie plaatsvinden wanneer deze technologie gebruikt wordt zonder toestemming van kinderen. Dergelijke inbreuken kunnen gevoelens van wantrouwen, boosheid en frustratie veroorzaken bij kinderen (Kennedy-Lightsey & Frisby, 2016). De laatste onderzoeksvragen die hieruit voortvloeien zijn:

OV 4: Zijn er situaties geweest van privacyturbulentie die hebben geleid tot discussies over privacy-inbreuken, en hoe zijn deze turbulenties opgelost? Welke nieuwe afspraken zijn hierbij eventueel gemaakt?

OV5: Welke strategieën hanteren kinderen om om te gaan met ongewenst toezicht?

De onderzoeksvragen vloeien voort uit de Communication Privacy Management Theory maar ook uit aanbevelingen van voorgaand onderzoek. Chase et al. (2024) benadrukken dat toekomstige studies zich moeten richten op de motivaties van ouders voor het gebruik van trackingtechnologie en welke invloed dit heeft op gezinsrelaties. Langlais en Marich (2024) bevelen aan dat toekomstige studies de discussies tussen ouders en kinderen over het gebruik van volgapplicaties verder onderzoeken. Het

onderzoek van Sukk en Siibak (2022) suggereert dat toekomstige studies zich moeten richten op hoe privacyturbulenties in gezinnen worden beheerd en meer te weten te komen over strategieën om met ongewenst toezicht om te gaan. Op basis van de bovenstaande deelonderzoeksvragen, wordt de centrale onderzoeksvraag als volgt geformuleerd:

OV: Hoe beïnvloedt het gebruik van child trackingtechnologie de ouder-kindrelaties en privacyonderhandelingen in gezinnen met adolescenten van 15 tot 22 jaar?

De onderzoeksvragen zijn opgesteld om de centrale doelstelling te bereiken: het begrijpen van de impact van child trackingtechnologie op privacy, autonomie en ouder-kindrelaties, met een bijzondere focus op adolescenten van 15 tot 22 jaar. Naast de primaire focus wordt ook aandacht besteed aan de verschillende typen ouders en kinderen volgens Sukk en Siibak (2021). Hierbij wordt nagegaan of de bestaande typering herkenbaar zijn binnen de bevindingen van dit onderzoek of er eventuele nieuwe typen worden geïdentificeerd.

Dit onderzoek, gebruikmakend van de Communication Privacy Management Theory, biedt waardevolle inzichten met zowel maatschappelijke als wetenschappelijke relevantie. Het streeft ernaar ouders, opvoeders en beleidsmakers te informeren over de balans tussen veiligheid, privacy en autonomie binnen gezinnen. Daarnaast benadrukt het de noodzaak van open dialoog over het gebruik van trackingtechnologie. Hoewel de Communication Privacy Management Theory eerder is toegepast op onderzoek naar child trackingtechnologie, zoals in de studie van Sukk en Siibak (2022), richt hun onderzoek zich specifiek op pre-tieners en hoe zij ouderlijk toezicht ervaren. Dit onderzoek onderscheidt zich hiervan door de CPM-theorie toe te passen op gezinnen met adolescenten van 15 tot 22 jaar, waarbij zowel de perspectieven van ouders als adolescenten worden onderzocht.

4 Methodesectie

4.1 Steekproef

Voor dit onderzoek is gekozen voor een kwalitatieve benadering, meer bepaald semigestructureerde interviews. Deze methode werd geselecteerd om diepgaand inzicht te verkrijgen in de ervaringen en percepties van zowel ouders als kinderen met betrekking tot het gebruik van child trackingtechnologie. Kwalitatieve interviews maken het mogelijk om ruimte te laten voor persoonlijke verhalen, reflecties en onderlinge verschillen in interpretatie (Cypress, 2015). Deze aanpak sluit nauw aan bij de onderzoeksvraag, die zich richt op de invloed van trackingtechnologie op de ouder-kindrelatie en privacyonderhandelingen binnen gezinnen. In tegenstelling tot kwantitatieve methoden zoals surveys, laat kwalitatief onderzoek toe om de dynamiek rond privacy en autonomie te verkennen in het dagelijks gezinsleven, waarbij betekenisgeving, ervaringen en context centraal staan. Niet zozeer het wat, maar vooral het hoe en waarom van deze ervaringen komen daarbij naar voren (Cypress, 2015).

In totaal namen zes gezinnen deel aan het onderzoek. Elk gezin bestond uit een ouderkoppel (geen alleenstaande ouders) en minstens één kind tussen 15 en 22 jaar. In totaal werden twaalf ouders (zes koppels) en elf kinderen geïnterviewd, en namen er dus 23 personen deel aan het onderzoek. Voor een overzicht van de participanten, zie Tabel 1. De participanten werden geselecteerd via snowball sampling. Hierbij wordt de steekproef opgebouwd door middel van doorverwijzingen tussen mensen die kenmerken delen die van onderzoeksbelang zijn, in dit geval het gebruik van child trackingtechnologie binnen gezinnen met kinderen tussen 15 en 22 jaar (Biernacki & Waldorf, 1981). Vervolgens werden de participanten telefonisch gecontacteerd. Hierbij werd het doel van het onderzoek toegelicht en werd er expliciet gevraagd naar hun bereidheid om deel te nemen. De participanten voldeden aan de selectiecriteria: actief gebruik van child trackingtechnologie in het gezin, een gezin bestaande uit een ouderkoppel en minstens één kind tussen 15 en 22 jaar.

Tabel 1 Overzicht van de participanten

	Rol	Leeftijd	Beroep	Aantal kinderen	Leeftijd kinderen	Soort trackingtechnologie
Gezin 1	Vader en moeder	52 en 50	Vertegenwoordiger en leerkracht	1	20	Zoek mijn
Gezin 2	Stiefvader en moeder	46 en 44	Bediende en bediende	2	18 en 16	Zoek mijn
Gezin 3	Vader en moeder	55 en 56	Zelfstandige en aankoper	2	20 en 17	Life360 en Zoek mijn
Gezin 4	Vader en moeder	58 en 52	Bediende en bediende	2	18 en 16	Zoek mijn
Gezin 5	Vader en moeder	53 en 49	Zelfstandige en interieurarchitect	2	18 en 16	Life360
Gezin 6	Vader en moeder	49 en 49	IT-consultant en expediteur	2	22 en 19	Zoek mijn

4.2 Interview procedure

De interviews werden afgenomen in maart en de eerste week van april 2025. Alle interviews zijn afgenomen in Vlaanderen, België. De gesprekken vonden plaats bij de deelnemers thuis, in een rustige en vertrouwde omgeving. Per gezin werden twee afzonderlijke sessies georganiseerd waarbij de ouders als koppel en de kinderen als duo werden geïnterviewd, zodat hun perspectieven onafhankelijk van elkaar tot uiting konden komen. De gemiddelde duur van de interviews bedroeg 50 minuten. Alle gesprekken werden opgenomen via audio en nadien getranscribeerd voor de verdere analyse. Er werd besloten om geen formele aanvraag in te dienen bij een ethische commissie, aangezien het onderzochte onderwerp niet als gevoelig wordt beschouwd en alle deelnemende kinderen ouder zijn dan 13 jaar. Zij konden dus autonoom beslissen om al dan niet deel te nemen aan het onderzoek. Alle participanten werden vooraf geïnformeerd over de opzet van het onderzoek en hun rechten, waaronder vrijwillige deelname, vertrouwelijkheid, anonimisering van de gegevens en de mogelijkheid om op elk moment het interview stop te zetten. Allen gaven ze expliciet hun toestemming via een informed consent formulier. Naast het ondertekenen hiervan, werd ook mondelinge toestemming gevraagd voor een audio-opname te maken van het interview.

Voor de interviews werd een leidraad opgesteld op basis van bestaande literatuur en eerder onderzoek naar het gebruik van child trackingtechnologie binnen gezinnen (Boesen et al., 2010; Gabriels, 2016; Marciano, 2022; Sukk & Siibak, 2021, 2022), aangevuld met zelf geformuleerde vragen die specifiek afgestemd waren op de doelstellingen van dit onderzoek. De leidraad bestond uit open vragen en was thematisch opgebouwd. Na een korte introductie werden vragen gesteld over de achtergrond van de participanten, met het oog op het opstellen van een overzichtstabel, zie Tabel 1. Vervolgens werd er gefocust op de motivatie en redenen voor het gebruik van child trackingtechnologie. Hierbij werd gevraagd naar de aanleiding voor het gebruik, hoe men met de technologie in aanraking kwam en in welke situaties die doorgaans wordt toegepast. Daarna volgden vragen over privacy, autonomie en vertrouwen bij het gebruik van trackingtechnologie in het gezin. De focus lag hierbij op de afweging tussen privacy en veiligheid, de invloed van tracking op de ouder-kind relatie, de mate van verantwoordelijkheid en autonomie van kinderen en de mogelijke impact op onderling vertrouwen. Vervolgens kwamen er vragen over onderhandelingen en afspraken binnen het gezin aan bod. Hierbij werd dieper ingegaan op onderlinge afspraken, conflicten, vormen van overleg en manieren waarop spanningen werden opgelost. Tot slot kregen de deelnemers nog enkele reflectievragen over de evolutie van hun houding tegenover trackingtechnologie doorheen de jaren en of ze de technologie al dan niet zouden aanraden aan andere kinderen of ouders, inclusief de motivatie achter hun keuze.

Na het twaalfde interview bleek dat er geen nieuwe inzichten of thema's meer naar voren kwamen, wat erop wees dat theoretische saturatie bereikt was. De centrale concepten waren op dat moment voldoende uitgediept en bijkomende interviews boden vermoedelijk geen aanvullende analytische meerwaarde meer (Mortelmans, 2020). Afsluitend werden de participanten bedankt voor hun deelname en erop gewezen dat ze steeds contact konden opnemen met de interviewer voor meer informatie of inzage in het eindresultaat van het onderzoek.

4.3 Data-analyse

Na het afnemen van de interviews werden de gesprekken *ad verbatim* getranscribeerd en vervolgens gecodeerd in het programma Nvivo. De analyse werd inductief uitgevoerd en gebeurde in drie fasen (Mortelmans, 2020). Eerst werden de transcripten zorgvuldig gelezen en gecodeerd volgens open codering, waarbij betekenisvolle uitspraken zonder vooraf opgelegde categorieën werden gecodeerd. De transcripten van de interviews werden lijn per lijn gecodeerd zodat alle betekenisvolle fragmenten systematisch en nauwkeurig werden opgenomen in de analyse. In de tweede fase werden codes gegroepeerd tot overkoepelende thema's via axiale codering om zo relaties en patronen in de data vast te stellen. Tot slot werden de resultaten in thema, per onderzoeksvraag, beschreven en illustratieve

citaten werden geselecteerd om de bevindingen te verduidelijken. Om de anonimiteit van de deelnemers te garanderen, wordt in dit onderzoek gebruikgemaakt van rolbenamingen, zoals bijvoorbeeld 'vader' of 'dochter'.

5 Resultatensectie

5.1 Aanleidingen en motieven voor child trackingtechnologie

Een eerste centraal thema dat uit de interviews naar voren kwam, betreft de concrete aanleidingen en motieven voor het implementeren van child trackingtechnologie binnen het gezin. In vrijwel alle gezinnen werd trackingtechnologie ingevoerd op overgangsmomenten in het leven van het kind, zoals de overstap naar het secundair onderwijs, zelfstandig naar school gaan of uitgaan zonder begeleiding. Tracking fungeert in deze context als middel om het loslaten te vergemakkelijken en een gevoel van veiligheid en verbondenheid te behouden, ondanks de groeiende autonomie van het kind.

Bij acht van de elf kinderen werd tracking voor het eerst ingezet wanneer ze zelfstandig naar school begonnen te gaan, doorgaans met de fiets. Ouders uitten bezorgdheden over verkeersveiligheid, afwezigheid van begeleiding en het gebrek aan communicatie bij aankomst. Ook situaties zoals zelfstandig uitgaan of reizen vormden een directe aanleiding tot trackinggebruik, waarbij passieve monitoring de nood aan communicatie verminderde en gemoedsrust bood.

“Omdat wij voor hen weg zijn om te gaan werken en wij komen na hen terug. En dat dat een eerste keer was met de fiets naar school en een Whatsappje sturen of een berichtje van “ik ben veilig aangekomen”, dat dat er nooit van kwam” (Moeder, gezin 5).

Na de initiële aanleiding blijven gezinnen trackingtechnologie gebruiken op basis van uiteenlopende motieven, met bezorgdheid om veiligheid, de behoefte aan gemoedsrust en praktische voordelen als centrale thema's. Daarnaast worden ook nog andere motivaties aangehaald. Deze motieven zijn samengevat in Tabel 2.

Tabel 2 Motieven voor trackingtechnologie

	Gezin 1	Gezin 2	Gezin 3	Gezin 4	Gezin 5	Gezin 6
Veiligheid	X	X	X	X	X	X
Gemoedsrust	X	X	X	X	X	X
Praktisch hulpmiddel (o.a. huishoudelijke coördinatie)	X	X	X	X	X	X
Alternatief voor directe communicatie	X	X	X	X	X	X
Controle	X	X		X		X
Nieuwsgierigheid			X	X		
Hulpmiddel bij verlies of diefstal van de smartphone	X	X	X	X		

Voor de meeste ouders is het waarborgen van de veiligheid van hun kinderen de belangrijkste motivatie om trackingtechnologie te gebruiken. Het delen van locatiegegevens biedt hun de mogelijkheid om sneller te anticiperen op mogelijke risico's zoals incidenten tijdens het uitgaan of zelfstandige verplaatsingen met de fiets, wat bijdraagt aan een gevoel van controle en geruststelling. De gedachte dat zij bij onvoorziene omstandigheden onmiddellijk weten waar hun kind is, versterkt dit veiligheidsgevoel.

“Ik vind het gewoon heel veilig. Als er iets is, dat ik zou kunnen schakelen en mijn auto instappen en ik ben in één keer ter plaatse waar dat ze is. [...] Dan ben ik gewoon een ongelofelijke troef voor als mijn dochter in nood zit, zodat ik direct ter plaatse kan helpen” (Vader, gezin 1).

Hoewel dit motief door de meeste ouders overtuigend naar voren wordt gebracht, zijn sommigen zich bewust van de ambiguïteit van deze veiligheid. Enkele ouders erkennen dat in extreme omstandigheden of noodsituaties de effectiviteit van trackingtechnologie beperkt is. Wanneer het toestel uitgeschakeld, beschadigd of onbruikbaar is, bieden locatiegegevens weinig garantie op

daadwerkelijke bescherming of interventie. In zulke situaties kan tracking dan een vals gevoel van veiligheid creëren.

“Omdat ik mij ervan bewust ben dat het een vals gevoel van veiligheid zou geven als je ervan uitgaat van: ik weet altijd waar mijn kind zit en ik weet altijd wat ze aan het doen is en ik weet altijd wat er gebeurt en ik kan ingrijpen als het nodig is” (Moeder, gezin 4).

Gemoedsrust fungeerde als een tweede belangrijk motief. Ouders raadplegen tracking bij ongerustheid, bijvoorbeeld wanneer kinderen zich zelfstandig of 's nachts ergens bevinden of verplaatsen. Voor de meesten wordt dit niet als controle ervaren, maar eerder als zorg. Opvallend is dat deze geruststelling vaak wederzijds is. Verschillende kinderen gaven aan zich net veiliger te voelen doordat hun ouders hen kunnen volgen en indien nodig, kunnen ingrijpen. Tracking wordt in die zin door veel kinderen als een geruststellende aanwezigheid ervaren.

“Stel u voor er gebeurt echt iets. Het eerste wat ik zou denken is: mijn ouders hebben mijn locatie, die weten als ik lang niet antwoord dat er iets is, en dan kijken die op die locatie en dat vind ik wel goed. [...] Dus langs één kant geeft mij dat ook wel een soort van veiligheid, een veilig gevoel om het zo te zeggen” (Dochter, gezin 1).

Een derde belangrijk motief is tracking als praktisch hulpmiddel. Tracking ondersteunt in alle gezinnen de huishoudelijke organisatie, zoals bij het plannen van maaltijden, het afstemmen van thuiskomstmomenten en het coördineren van het ophalen van gezinsleden. Hierbij vervangt tracking vaak het traditionele bellen of sturen van berichten. Zowel ouders als kinderen ervaren dit als handig en efficiënt. Het gebruik van tracking als alternatief voor directe communicatie werd dan ook regelmatig genoemd als motief in de interviews.

“Mijn mama moet niet bellen van wanneer ga je vertrekken? Die kan dat gewoon volgen en zien. Dat is ook wel gewoon praktisch dat je niet constant moet liggen sturen of liggen bellen” (Dochter, gezin 6).

Hoewel het overgrote deel van de ouders trackingtechnologie inzetten met positieve intenties, kwam in sommige interviews ook een kritische houding naar voren. Een stiefvader beschrijft tracking expliciet als een controle-instrument dat haaks staat op het principe van vertrouwen binnen de opvoeding. Zijn visie contrasteert sterk met die van andere ouders en toont aan dat er binnen gezinnen uiteenlopende opvattingen bestaan over de wenselijkheid van trackinggebruik.

“Ik kijk er gewoon helemaal anders tegen, want hier wordt de hele tijd gesproken over veiligheid. Ja, situaties zouden misschien anders kunnen aflopen als je het puur gebruikt uit veiligheid. Maar ik vind het gewoon een mega groot controleapparaat. En jij kijkt daar gewoon honderd keer per avond op. En dan zeg je “nee, nee, dat is alleen maar uit veiligheid”. Dat is gewoon bullshit” (Stiefvader, gezin 2).

In de meeste gezinnen wordt controle zelden expliciet als motief benoemd. Slechts in één gezin wordt tracking bewust als controlemiddel ingezet om na te gaan of het kind al dan niet naar school gaat.

“En ik gebruik dat om te checken of [zoon] op school zit, omdat [zoon] een beetje aan het puberen is en zo wel eens een les mist en te lang in zijn bed blijft liggen. Hij heeft heel slechte punten gehaald, dus nu is dat echt wel een controlemiddel van zit jij in de les of lig jij gewoon in uw bed” (Moeder, gezin 2)?

Bij andere gezinnen wijst het gebruik in de praktijk soms op een vorm van passieve controle of toezicht, waardoor tracking onbewust een controlerend karakter aanneemt. Ouders raadplegen de locatie wanneer een kind niet op het verwachte tijdstip thuis is of zich langer op een onbekende plek bevindt dan voorzien. Sommige ouders raadplegen de app soms zonder concrete aanleiding, als een soort automatische reflex van ‘even kijken’. Hoewel ouders dit gedrag niet noodzakelijk beschouwen als controle, kan dit wel door kinderen zo ervaren worden.

5.2 Reacties van kinderen op het gebruik van child trackingtechnologie

De meeste kinderen accepteerden het gebruik van tracking zonder veel weerstand of discussie. In veel gevallen gebeurde deze instemming echter impliciet: hoewel alle kinderen aangaven dat trackinggebruik met hun toestemming gebeurt, was die toestemming niet altijd expliciet gevraagd of onderhandeld. De acceptatie vloeide voort uit het feit dat tracking voor hen als normaal of

vanzelfsprekend aanvoelde en uit het idee dat ze niets te verbergen hadden, eerder dan uit een bewuste en formele instemming. De meerderheid van de kinderen gaven aan zich weinig vragen te stellen bij de introductie van tracking, zolang het gebruik ervan binnen aanvaardbare grenzen bleef.

“Maar ik heb dat gewoon altijd geaccepteerd en op zich vond ik dat ook niet erg. Snap je, ze mogen mijn locatie en ik heb niks te verbergen. Dus uiteindelijk hebben wij dat nooit verder gecommuniceerd” (Dochter, gezin 1).

Bij sommige kinderen werd de acceptatie van tracking mede beïnvloed door de sociale context. Kinderen ervoeren minder weerstand wanneer ook vrienden of leeftijdsgenoten gebruikmaakten van trackingtechnologie. Ook wanneer tracking reeds werd toegepast bij oudere broers of zussen, werd de introductie ervan bij henzelf doorgaans niet in vraag gesteld en als vanzelfsprekend beschouwd.

“Veel van mijn vrienden hadden dat voor mij, dus dan was dat wel denk ik makkelijk om te accepteren toen ik dat moest doen” (Zoon, gezin 6).

In een minderheid van de gezinnen verliep de introductie van tracking in gezamenlijk overleg waarbij expliciet toestemming werd gevraagd aan de kinderen. In deze gezinnen werd het initiatief eerst besproken en gekaderd, waarna het kind zelf actief instemde met het gebruik. Ook andere kinderen bevestigden dat het delen van hun locatie gebeurde met hun instemming, maar plaatsten die toestemming binnen een bredere gezinscontext van zorg en afhankelijkheid. Dit suggereert dat toestemming soms eerder wordt gegeven uit loyaliteit en verantwoordelijkheid dan vanuit een volwaardige keuzevrijheid.

“Dat is wel gewoon met mijn toestemming. Als ik dat niet meer wil delen, dan zal ik dat ook wel uitzetten. Maar ik zou nu gewoon niet weten wat de reden is om het niet te delen. Want ik woon hier ook nog thuis. Dus ik sta eigenlijk nog wel onder hun, hoe oud ik ook ben. Maar die zorgen wel gewoon nog altijd voor mij. Dus ik vind dat ook wel het minste wat je dan kunt doen en niet zomaar ineens die locatie uitzetten” (Dochter, gezin 6).

Niettemin wijzen enkele kinderen erop dat hun toestemming niet onvoorwaardelijk is. Ze benadrukken dat ze het recht hebben om te stoppen met locatiedelen en geven aan dit ook te zullen doen als ze ooit het gevoel zouden hebben dat tracking te ver gaat of niet langer gewenst is. Ook ouders erkennen in enkele gevallen dat kinderen het recht hebben om hun toestemming te herroepen en geven aan bereid te zijn dit te accepteren mocht die vraag ooit gesteld worden, al is dat tot op heden nog niet voorgekomen in de praktijk. Tegelijk laten bepaalde uitspraken van kinderen vermoeden dat het herroepen van toestemming in de praktijk niet altijd eenvoudig is. Zo geven sommige kinderen aan dat hun toestemming enigszins relatief aanvoelt, omdat zij ervaren dat er weinig ruimte is om die toestemming effectief weer in te trekken.

“Maar het is inderdaad wel niet dat ze, als wij nu zouden zeggen van, we hebben erover nagedacht en we willen toch eigenlijk niet dat jullie ons nog volgen. Dan zouden die niet zeggen van “dan zullen we ermee stoppen”” (Dochter, gezin 3).

De introductie van trackingtechnologie leidde in geen enkel gezin tot ernstige spanningen. Hoewel sommige kinderen aanvankelijk een lichte terughoudendheid uitten, bleek deze doorgaans van korte duur. Eventuele spanningen of conflicten ontstonden pas later en hadden voornamelijk betrekking op de manier waarop tracking in de praktijk werd gebruikt (cf. OV4).

Hoewel de meeste kinderen tracking zonder veel weerstand accepteerden en het gebruik vaak als vanzelfsprekend beschouwden, blijft hun ervaring niet volledig neutraal. Over het algemeen wordt tracking door de meeste jongeren als aanvaardbaar en functioneel beschouwd. Tegelijkertijd benoemen sommige kinderen gevoelens van ongemak wanneer hun locatie herhaaldelijk geraadpleegd wordt of wanneer ouders hen onverwacht aanspreken over bezochte plaatsen. Deze vormen van toezicht worden meestal niet als problematisch ervaren, maar kunnen wel leiden tot milde vormen van irritatie of een gevoel van controle.

“Soms [...] kan dat wel vervelend zijn. Als ik zeg dat ik dan onderweg ben naar huis ofzo en ik ben niet op het uur thuis dat ze verwachten dat ik thuis ben, dan is dat wel snel zo dat die dan berichten sturen en bellen en ja, ik zie dat je ergens aan het wandelen bent of ergens niet in de buurt bent. Dan denk ik ja, als ik zeg dat ik thuiskom, dan kom ik wel thuis. [...] En dan is dat wel soms van ja, je moet nu niet elke stap dat ik zet controleren ofzo” (Dochter, gezin 6).

Desondanks wordt tracking door sommige kinderen ook als geruststellend ervaren. Voor hen betekent het weten dat ouders kunnen volgen waar ze zijn, een vorm van betrokkenheid en zorg.

“Maar langs de andere kant doet mij dat toch wel iets, dat mijn ouders toch wel precies om mij geven” (Dochter, gezin 1).

Deze ambivalente beleving vormt een belangrijk uitgangspunt voor het vervolg van de analyse, waarin de manier waarop gezinnen omgaan met afspraken, onderhandelingen en spanningen rond tracking centraal staat.

5.3 Gezinscommunicatie en de onderhandeling van privacygrenzen

Een opvallende tendens die uit de interviews naar voren komt, is dat er binnen de meeste gezinnen weinig tot geen expliciete communicatie of onderhandeling plaatsvindt over het gebruik van trackingtechnologie. In drie van de zes gezinnen werd tracking geactiveerd zonder expliciete toestemming of het maken van duidelijke afspraken. Zowel ouders als kinderen gaven aan dat er geen concrete regels zijn opgesteld, hoewel verwacht wordt dat tracking voortdurend actief blijft. Sommige kinderen verwijzen hierbij naar impliciete afspraken of verwachtingen.

“Er zijn niet echt regels. Misschien wel een beetje onbesproken regels, want het blijft wel altijd aan staan” (Dochter, gezin 4).

Ook wanneer ouders de toepassing niet intensief gebruiken, blijkt er nauwelijks over te worden gecommuniceerd. Sommige ouders rechtvaardigen dit omdat tracking op een ‘natuurlijke manier’ wordt gebruikt in het gezin en er daarom geen nood is aan verdere communicatie. Zelfs in gezinnen waar de introductie van tracking wel open werd besproken, blijft de communicatie tijdens het verdere gebruik vaak beperkt of afwezig. Anderen geven aan dat ze het gebruik niet bespreken omdat er een gedeeld gevoel van vertrouwen is en er geen misbruik wordt vermoed.

“Ik denk niet dat we daar echt over hebben gepraat over hoe dat dat wordt gebruikt. Omdat we ook wel zelf merkten van die zijn dat niet aan het misbruiken of die kijken daar niet heel de tijd op. En ze doen dat met goede bedoelingen” (Dochter, gezin 5).

Toch blijkt dat de afwezigheid van communicatie ook gevolgen heeft voor het vastleggen van privacygrenzen. Regels over wie wanneer mag kijken ontbreken doorgaans, en er wordt zelden gesproken over het afbakenen van grenzen, het evalueren van het gebruik of het recht om locatiegegevens tijdelijk te verbergen of stop te zetten. In enkele gezinnen gaven ouders aan dat ze hier simpelweg nog nooit bewust over hadden nagedacht, wat suggereert dat het ontbreken van privacygrenzen of afspraken niet noodzakelijk voortkomt uit onwil maar eerder uit een zekere blinde vlek. In andere gezinnen worden privacygrenzen eerder automatisch of spontaan gevormd zonder dit formeel vast te leggen.

De beperkte communicatie weerspiegelt ook de ongelijke verdeling van zeggenschap over het gebruik van trackingtechnologie. In de meeste gezinnen zijn het de ouders die beslissen over het installeren en behouden van tracking, terwijl kinderen hier weinig invloed op ervaren. Ouders bepalen niet alleen of tracking wordt gebruikt, maar ook wanneer en hoe. Kinderen hebben doorgaans geen inspraak in het moment van gebruik, het doel ervan of de duur van het volgen. Hoewel ze aangeven zich hier niet actief tegen te verzetten, wijzen ze wel op het gebrek aan inspraak.

“Nee, die kijken gewoon wanneer ze willen. En op dat vlak heb ik eigenlijk weinig inspraak” (Dochter, gezin 1).

In enkele gezinnen werd duidelijk dat kinderen wel degelijk meer zeggenschap zouden wensen over de manier waarop tracking wordt ingezet. Ze geven aan dat er weinig ruimte is om dit gebruik bij te sturen of eigen grenzen te stellen. Deze beleving toont aan dat gegeven toestemming niet noodzakelijk gelijkstaat aan volledige instemming met hoe tracking in de praktijk wordt toegepast.

Hoewel het recht op privacy door zowel ouders als kinderen wordt erkend, blijkt uit de interviews dat privacy vaak wordt afgewogen tegenover het belang van veiligheid. Meerdere kinderen geven aan dat tracking een impact heeft op hun gevoel van privacy, zij het in uiteenlopende mate. Sommigen benoemen expliciet dat ze nauwelijks nog privacy ervaren, al vinden ze dit niet noodzakelijk problematisch, zeker wanneer tracking bijdraagt aan veiligheid en gemoedsrust. Anderen geven aan dat hun privacy nog voldoende wordt gerespecteerd, zolang er geen misbruik gemaakt wordt. Daartegenover staan enkele kinderen die aangeven dat tracking op bepaalde momenten wel aanvoelt als een inbreuk op hun privacy. Dit komt verder aan bod bij de volgende onderzoeksvraag.

Ook bij ouders komen verschillende visies naar voren. Ze geven aan dat privacy belangrijk is maar dat veiligheid primeert voor hen, zeker zolang de kinderen nog thuis wonen of onder hun verantwoordelijkheid vallen. Deze afweging lijkt mogelijk een rol te spelen in het gebrek aan expliciete onderhandelingen over trackinggebruik. Wanneer veiligheid als belangrijker wordt geacht dan privacy, vermindert de noodzaak om afspraken te maken of grenzen te stellen.

“Ik denk dat die veiligheid voorlopig belangrijker is omdat ze nog onder onze verantwoordelijkheid vallen, ook al zijn ze nu meerderjarig. Voor mij is de privacy iets minder belangrijk momenteel dan veiligheid” (Moeder, gezin 6).

5.4 Privacyturbulentie: conflicten, oplossingen en nieuwe afspraken

Hoewel trackingtechnologie in de meeste gezinnen wordt gebruikt vanuit een intentie van zorg en veiligheid, tonen de interviews aan dat het gebruik ervan ook kan leiden tot spanningen, onenigheid of discussies. In lijn met de Communication Privacy Management Theory (CPM) kunnen zulke situaties worden begrepen als privacyturbulentie. Hierbij worden impliciete of expliciete privacygrenzen overschreden, wat leidt tot ongemak of conflicten (Petronio, 2002). Dergelijke turbulentie ontstaat vaak wanneer verwachtingen rond privacy botsen met het gebruik van trackingtechnologie of wanneer ouders en kinderen die grenzen verschillend interpreteren.

Negen van de elf kinderen gaven aan dat trackinggebruik op een bepaald moment aanleiding gaf tot spanningen of frictie binnen het gezin. Deze ervaringen varieerden in intensiteit. Bij de meerderheid van de kinderen bleef het beperkt tot lichte vormen van irritatie of ongemak, terwijl slechts in enkele gevallen sprake was van openlijke conflicten. De mate van privacyturbulentie verschilt dus van situatie tot situatie, maar toont aan dat het gebruik van tracking zelden volledig neutraal blijft binnen de gezinsdynamiek.

Kinderen gaven aan dat ze het onaangenaam vinden wanneer ouders hen aanspreken op basis van locatiegegevens, zeker wanneer dit onverwacht gebeurde of zonder duidelijke aanleiding. Dit kwam voor in situaties waar ouders de dag nadien opmerkten hoe laat hun kind thuis was of wanneer ze benoemden dat ze gezien hadden waar het kind zich precies bevond. Zulke opmerkingen kunnen de indruk wekken dat ze voortdurend worden opgevolgd.

“Dan denk ik soms wel: je hebt goed liggen kijken. Maar ja, je kon ook gewoon vragen de dag nadien wat ik gedaan had” (Dochter, gezin 6).

Ook ouders vermeldten situaties waarin het gebruik van tracking tot spanning leidde, bijvoorbeeld wanneer kinderen hun locatie hadden uitgeschakeld, wat al snel als verdacht of onrustwekkend werd geïnterpreteerd. Hoewel de meeste gezinnen dergelijke situaties niet als een ernstig conflict omschrijven, kunnen ze wel leiden tot ongemakkelijke interacties.

“Ja, conflicten niet echt, maar dan is dat wel van: waarom staat je locatie uit of waarom ben je daar? Dat is niet echt boos zijn” (Dochter, gezin 6).

Gezinnen geven aan dat spanningen of conflicten meestal van tijdelijke aard zijn en vaak verbonden zijn aan specifieke situaties zoals ongerustheid bij het uitgaan, alcoholgebruik of wanneer afspraken niet worden nageleefd. Tracking fungeert in deze context doorgaans niet als de directe bron van het conflict, maar eerder als een middel dat spanningen rond autonomie, vertrouwen of veiligheid zichtbaar maakt of versterkt.

Een sprekende illustratie van privacyturbulentie werd aangereikt door zowel de ouders als de dochter uit gezin één. Tijdens nieuwjaar besloten de ouders hun dochter op te halen op basis van haar locatie, uit bezorgdheid over haar veiligheid nadat ze te veel had gedronken en zich normaal met de fiets ging verplaatsen. De ouders benadrukten dat het hen niet ging om controle maar om bescherming.

“Dus met nieuwjaar had ze veel te veel gedronken en ze was met de fiets. Ik wou die niet meer met de fiets naar huis laten gaan. Ik wou haar gaan halen en ik mocht haar niet gaan halen. Door die tracking heb ik ze wel gevonden. En dan was zij wel heel, heel boos. Maar ik denk dat dat ook voor haar eigen veiligheid was want dat had echt niet goed gekomen als ze met de fiets had gereden. Daar ben ik nog altijd 100% zeker van. Dus toen was ik heel blij dat ik dat had” (Moeder, gezin 1).

De dochter ervaarde het voorval echter anders, namelijk als een inbreuk op haar privacy en als een moment van publieke gêne tegenover haar vrienden wanneer ze onverwachts werd opgehaald door haar ouders.

“En toen voelde ik mij gewoon een beetje bedrogen van jullie vertrouwen mij toch? Allee, dat is ook mijn privacy, dit is mijn uitgaansleven. Jullie moeten hier niet zomaar staan” (Dochter, gezin 1).

Het incident leidde tot een tijdelijke breuk in de communicatie, waarbij er enkele dagen niet werd gesproken tegen elkaar. Hoewel er nadien wel een gesprek volgde, bleef dat volgens de dochter onbevredigend over hoe het conflict werd opgelost.

“We hebben er wel over gepraat, maar eigenlijk hebben we het gewoon een beetje laten passeren. En nooit echt deftig uitgepraat” (Dochter, gezin 1).
“Langs één kant vind ik dat wel een beetje jammer. Ik had liever dat we tot een duidelijke conclusie waren gekomen” (Dochter, gezin 1).

Dit voorbeeld toont hoe ouders en kinderen eenzelfde gebeurtenis verschillend interpreteren en beleven. Waar ouders hun ingrijpen legitimeren vanuit zorg en verantwoordelijkheid, beleeft het kind het als een inbreuk op haar privacy en een ondermijning van haar autonomie. Het gesprek na het incident fungeerde eerder als relationele herstelpoging dan als structurele heronderhandeling van afspraken over trackinggebruik. Ook in andere gezinnen was dit patroon herkenbaar. Hoewel er na een spanning of conflict een gesprek plaatsvond, bleef dit meestal beperkt tot het uitklaren van het moment zelf. Wat opviel, is dat dergelijke conflicten zelden leidden tot fundamentele herzieningen in het gebruik van tracking, noch tot het expliciteren van grenzen of afspraken.

5.5 Strategieën voor ongewenst toezicht

Hoewel veel kinderen trackingtechnologie in hun dagelijks leven hebben geïntegreerd, blijkt echter dat ze soms strategieën hanteren om ongewenst toezicht te omzeilen. Deze strategieën zijn doorgaans subtiel en worden niet uitgesproken als vormen van verzet. Eerder functioneren ze als manieren om controle te ontwijken of om zelf grenzen te stellen in situaties waarin jongeren hun privacy of autonomie belangrijk vinden.

De meest voorkomende strategie is het tijdelijk uitschakelen van tracking door de locatievoorziening uit te zetten, de telefoon op vliegtuigmodus te plaatsen of mobiel internet uit te schakelen. Deze handelingen worden meestal niet op voorhand besproken met hun ouders en achteraf vaak verklaard

met praktische of onschuldige excuses, zoals een lege batterij of verbindingsproblemen. In sommige gevallen blijft het ook onopgemerkt, wat erop wijst dat ouders niet voortdurend controleren waar hun kinderen zich bevinden.

“Als ik mijn locatie uitzet, hebben ze het ook nog nooit door gehad. Dus ik denk dat ze daar ook niet zo streng op zijn en dat ze elke seconde erop kijken” (Dochter, gezin 4).

Daarnaast geven sommige kinderen aan dat ze hun gsm bewust thuislaten of op een andere plek achterlaten, vooral wanneer ze verwachten dat hun geplande activiteit niet goedgekeurd zou worden door hun ouders. Op die manier proberen ze discussies of moeilijke vragen te vermijden.

“En dan gewoon om misschien die discussie dan wat te vermijden daarover, [...] dan laat ik die wel gewoon liggen” (Dochter, gezin 4).

De motieven voor het uitschakelen of omzeilen van tracking zijn divers. Voor sommige kinderen draait het om het vermijden van confrontatie, extra vragen of discussies. Voor anderen speelt het beschermen van hun privacy of het vermijden van ouderlijke bezorgdheid een rol. Een illustratief voorbeeld is het tijdelijk uitschakelen van tracking om bezorgdheid en sociale gêne te vermijden.

“Mijn ouders mogen niet bezorgd worden. Want als ze dan zien van, ze staat weer op een locatie dat ik niet ken, stel je voor ze komen mij weer halen ofzo, ja, dan vind ik het ook al gênant voor mijn date om te zeggen van “oh ja, mijn mama is mij komen halen”. Dus op dat vlak heeft het soms wel een beetje een rol gespeeld van kijk, ik zal maar een voorzorg nemen en het even afzetten” (Dochter, gezin 1).

Kinderen geven aan dat ze het uitschakelen van tracking afwegen per situatie. Ze zoeken doorgaans geen onveilige of risicovolle contexten op. Het tijdelijk verbergen van hun locatie gebeurt vooral in relatief onschuldige situaties waarin ze hun eigen autonomie willen bewaren en liever niet gevolgd worden door hun ouders. Deze handelingen zijn zelden opzettelijk rebels, maar eerder contextueel en vaak gebaseerd op een wens om zelfstandigheid of privacy te behouden zonder directe confrontatie met hun ouders.

De reacties van ouders op deze strategieën variëren. Sommigen geven aan dat het uitschakelen van tracking hen ongerust maakt, maar reageren hier niet noodzakelijk streng op. Dergelijke situaties leiden zelden tot structurele aanpassingen in afspraken of gebruik. Ouders benadrukken eerder het belang van eerlijkheid en open communicatie in plaats van controle of sancties.

**“Maar wij hebben daar nooit het gevolg aan gegeven van nu pak ik je gsm af of dit of dat, nee, omdat het voor mij gaat over open communicatie en gewoon eerlijk zeggen waar het op staat. En niet beginnen zeveren met die app af te zetten”
(Moeder, gezin 2).**

Daarnaast zijn sommige ouders zich bewust van de technische mogelijkheden om toezicht te vermijden en benadrukken hier het belang van wederzijds vertrouwen.

**“Mocht dat vertrouwen er niet zijn, er zijn voldoende manieren om dat te omzeilen”
(Vader, gezin 4).**

6 Discussie

Dit onderzoek vertrekt vanuit de centrale doelstelling te begrijpen hoe child trackingtechnologie de ouder-kindrelaties beïnvloedt, met aandacht voor privacyonderhandelingen en autonomie binnen gezinnen met adolescenten van 15 tot 22 jaar. De bevindingen tonen aan dat trackingtechnologie vaak op vanzelfsprekende wijze wordt geïntroduceerd, met weinig expliciete communicatie of onderhandeling vooraf. Ouders beschouwen het vooral als een middel om de veiligheid van hun te garanderen, terwijl jongeren het gebruik doorgaans accepteren zolang het niet te controlerend wordt ervaren. Privacyonderhandelingen komen weinig voor en de inspraak van kinderen is beperkt, wat kan leiden tot spanningen en conflicten die de ouder-kindrelatie onder druk kunnen zetten. Hoewel er asymmetrie bestaat in de besluitvorming rond tracking, geven de meeste jongeren aan dat hun gevoel van autonomie behouden blijft en dat ze hun gedrag doorgaans niet aanpassen aan het feit dat ze gevolgd worden.

Trackingtechnologie wordt voornamelijk geïntroduceerd op overgangsmomenten waarin kinderen meer zelfstandigheid verwerven, zoals alleen naar school gaan of uitgaan. In het verder gebruik blijken veiligheid, gemoedsrust en praktische voordelen de voornaamste motieven te zijn (OV1), wat in lijn ligt met eerder onderzoek (Fahlquist, 2015; Mavoa et al., 2023; Widmer & Albrechtslund, 2021). Tegelijkertijd wijzen sommige ouders, net als Mavoa et al. (2023), op het risico van een vals gevoel van veiligheid wanneer de technologie bijvoorbeeld technische beperkingen kent. Ondanks het veelvuldig gebruik van tracking binnen gezinnen, zijn er ook ouders die dit bewust afwijzen. Hierbij wordt de technologie als een controle-instrument beschouwd dat haaks staat op het principe van vertrouwen binnen de opvoeding. Deze visie sluit aan bij de bevindingen van Widmer en Albrechtslund (2021), die aantonen dat sommige gezinnen afzien van tracking omdat dit niet overeenstemt met hun familiewaarden. Niet-gebruik van tracking wordt beschouwd als oprecht vertrouwen waarbij het woord van het kind waardevoller wordt geacht dan digitale monitoring.

Kinderen accepteren tracking meestal zonder veel weerstand (OV2), zeker wanneer het reeds aanwezig is bij oudere broers, zussen of andere leeftijdsgenoten. Dit suggereert dat sociale normen en de acceptatie van tracking binnen de peer group een belangrijke rol kunnen spelen in de bereidheid van jongeren om trackingtechnologie te aanvaarden. Toch blijkt bij de meerderheid van de gezinnen deze toestemming zelden het resultaat van voorafgaande onderhandeling. Ook Mavoa et al. (2023) wijzen erop dat kinderen zelden een volwaardige keuze krijgen over het delen van hun locatie, ondanks het belang van geïnformeerde toestemming (Hucklesby et al., 2023). Adolescenten accepteren tracking zolang het niet wordt ervaren als voortdurende controle. Bovendien beschouwen ze het niet

alleen als een praktisch hulpmiddel binnen het gezinsleven, maar biedt het ook een gevoel van veiligheid doordat ze weten dat hun ouders hen kunnen volgen. Deze positieve interpretatie sluit aan bij Fahlquist (2015), die beschrijft dat tracking ook als zorg en bescherming kan worden beleefd. Toch is deze aanvaarding niet altijd volledig neutraal. Kinderen ervaren ongemak of irritatie door veelvuldig gebruik of wanneer ze aangesproken worden op basis van locatiegegevens. Dit wijst op een ambivalente beleving tussen enerzijds veiligheid en gemak, en anderzijds spanningen rond controle en autonomie. Ook eerdere studies beschrijven deze dynamiek waarbij spanningen ontstaan wanneer ouderlijke betrokkenheid botst met de behoefte van adolescenten aan autonomie (Burnell et al., 2023; Langlais & Marich, 2024). Hoewel eerder onderzoek benadrukte dat tracking de autonomie van jongeren kan ondermijnen (Fahlquist, 2015; Malone, 2007), wijzen de meeste gezinnen in dit onderzoek erop dat tracking in de praktijk slechts een beperkte invloed heeft. Jongeren geven aan dat ze hun gedrag doorgaans niet aanpassen ondanks het toezicht via tracking en dat hun vrijheid en beslissingsruimte behouden blijft. Ook ouders stellen dat autonomie voornamelijk buiten de trackingcontext tot stand komt. Waar Sukk en Siibak (2021) waarschuwen dat overmatige controle ertoe kan leiden dat kinderen minder verantwoordelijkheid opnemen omdat dit hen ontmoedigt om zelf initiatief te nemen, tonen de meeste adolescenten in dit onderzoek aan dat ze die verantwoordelijkheid al dragen, ongeacht de aanwezigheid van tracking. Enkelen geven zelfs aan dat de app hen bewuster maakt van hun gedrag omdat ze weten dat ouders kunnen meekijken.

Er vindt nauwelijks expliciete communicatie of onderhandeling plaats over het gebruik van trackingtechnologie (OV3). Zelfs in gezinnen waar de introductie openlijk werd besproken, blijft communicatie tijdens het gebruik doorgaans beperkt. Er zijn zelden duidelijke regels over wie wanneer mag volgen of onder welke voorwaarden het gebruik herzien kan worden. Binnen het kader van de Communication Privacy Management Theory (CPM) ontstaat technisch gezien co-eigenaarschap wanneer locatiegegevens worden gedeeld omdat zowel ouders als kinderen toegang hebben tot deze informatie (Petronio, 2002). CPM stelt echter dat privacyregels een essentieel onderdeel zijn van co-eigenaarschap omdat deze bepalen onder welke omstandigheden iemand toegang heeft tot privé-informatie. In deze context gaat het bijvoorbeeld om afspraken over wie wanneer mag volgen of op welke momenten locatiegegevens wel of niet geraadpleegd mogen worden. In dit onderzoek blijkt dat zulke afspraken vaak ontbreken. Ouders nemen doorgaans eenzijdig beslissingen over het trackinggebruik, terwijl kinderen hier weinig inspraak in hebben. Enkele jongeren geven echter aan meer zeggenschap te wensen, aangezien er weinig ruimte is om het gebruik bij te sturen of grenzen te stellen. Dit wijst erop dat hun toestemming niet altijd overeenstemt met de manier waarop tracking in de praktijk wordt toegepast. Bovendien vergroot dit het risico op privacyturbulentie aangezien privacyregels of -grenzen niet goed op elkaar zijn afgestemd (Petronio, 2010). Daarnaast beschrijven

Boesen et al. (2010) hoe dit machtsonevenwicht kan leiden tot wantrouwen en het ondermijnen van wederzijds vertrouwen binnen gezinnen. Echter, in dit onderzoek blijkt dat vertrouwen binnen gezinnen vaak inherent en wederzijds aanwezig is. Ouders geven aan hun kinderen te vertrouwen ondanks het gebruik van tracking. Jongeren bevestigen dit vertrouwen doorgaans en ervaren tracking niet als wantrouwig, zolang ouders niet voortdurend controleren of ingrijpen op basis van locatiegegevens. De asymmetrie in zeggenschap wordt dus niet altijd als schadelijk ervaren voor het vertrouwen, al kunnen grenzen die niet op elkaar zijn afgestemd wel aanleiding geven tot spanningen of conflicten.

Tracking kan aanleiding geven tot spanningen of ongemakken bij adolescenten (OV4). In lijn met de Communication Privacy Management Theory kan dit worden beschouwd als privacyturbulentie. Dit zijn situaties waarin privacygrenzen worden overschreden waardoor spanningen of conflicten ontstaan (Petronio, 2002). Turbulentie doet zich vooral voor wanneer ouders onverwacht of herhaaldelijk verwijzen naar locatiegegevens, of wanneer ze ingrijpen op basis van die informatie. In veel gezinnen blijft de turbulentie beperkt tot tijdelijke irritaties, waarbij er zelden nieuwe afspraken worden gemaakt. De spanningen worden eerder gezien als incidenten dan als aanleiding tot structurele reflectie of heronderhandeling. Een gebrek aan heronderhandeling bevestigt Petronio's stelling dat bij uitblijven van duidelijke afspraken het risico op herhaalde turbulentie toeneemt (Petronio, 2010). Ook Langlais en Marich (2024) stellen dat open gezinscommunicatie en duidelijke grenzen essentieel zijn om wederzijds begrip te creëren en de ouder-kindrelatie te versterken.

Hoewel jongeren tracking accepteren, blijken ze ook strategieën te hanteren om ongewenst toezicht te ontwijken (OV5). Ze schakelen bijvoorbeeld tijdelijk hun locatievoorziening uit, zetten hun toestel op vliegtuigmodus of laten hun gsm bewust ergens achter. Deze strategieën zijn zelden openlijk bedoeld als verzet maar wijzen wel op een actieve behoefte aan boundary control (Petronio, 2002). In lijn met Davis et al. (2024) en Boesen et al. (2010) tonen de bevindingen aan dat jongeren op een zelfregulerende manier omgaan met privacy en autonomie, vooral in sociaal gevoelige situaties. De motieven achter deze strategieën zijn veelzijdig: het vermijden van discussies, het beschermen van persoonlijke ruimte of het voorkomen van ouderlijke ongerustheid. Ouders reageren hier doorgaans mild op. Hoewel ze het gedrag opmerken of vermoeden, wordt het zelden bestraft. De nadruk ligt eerder op vertrouwen en communicatie waarbij ze wel duidelijk maken dat ze het uitschakelen van tracking afkeuren.

In dit onderzoek kunnen zowel de ouders als de kinderen worden ondergebracht in de bestaande typologie van Sukk en Siibak (2021). Hoewel deze typologie oorspronkelijk gebaseerd is op Q-

methodologie in combinatie met semigestructureerde interviews, werd in dit onderzoek getracht een eerste vergelijking te maken door interviewvragen te baseren op de stellingen vanuit hun studie. De typering gebeurde vervolgens op basis van terugkerende motieven in de data, met het oog op het herkennen en vergelijken van verschillende types ouders en kinderen.

Bij de kinderen komen vooral gehoorzame en privacygevoelige kinderen naar voren. De meeste kinderen accepteren trackingtechnologie als onderdeel van hun dagelijkse leven, voornamelijk om veiligheidsredenen. Hierdoor vormen de gehoorzame kinderen de dominante groep, wat in lijn is met het onderzoek van Sukk en Siibak (2022). Tegelijkertijd valt op dat in dit onderzoek privacygevoelige kinderen sterker vertegenwoordigd zijn dan oorspronkelijk bij Sukk en Siibak (2022), waarbij meerdere kinderen spanning ervaren tussen ouderlijke zorg en hun behoefte aan autonomie en privacy. Mogelijk is deze toegenomen privacygevoeligheid te verklaren door de hogere leeftijd van de adolescenten omdat het onderzoek van Sukk en Siibak (2022) zich richtte op jongere kinderen tussen 8 en 13 jaar oud. Eerdere literatuur toont immers aan dat privacybewustzijn toeneemt naarmate jongeren ouder worden (Gelman et al., 2021; Livingstone et al., 2019) en dat oudere adolescenten kritischer staan tegenover tracking en ouderlijk toezicht (Burnell et al., 2023; Özkul, 2022).

Bij de ouders blijken voornamelijk technologievertrouwende en voorzichtige types aanwezig. In lijn met de bevindingen van Sukk en Siibak (2021), zien veel ouders trackingtechnologie als een middel om de veiligheid van hun kinderen te waarborgen en ouderlijke zorgen te verlichten. Echter tonen tegelijkertijd veel ouders bewustzijn van de grenzen van controle en het belang van de autonomie van hun kinderen, wat wijst op een meer genuanceerde invulling van het technologievertrouwende type. De beperkte aanwezigheid van zorgvuldige autoritaire ouders sluit eveneens aan bij de oorspronkelijke bevindingen, waarin deze groep minder prominent aanwezig is. Een mogelijke verklaring hiervoor is zelfselectie, waarbij vooral ouders met meer vertrouwen in de technologie bereid waren om deel te nemen aan het onderzoek.

Bovendien is er geen noodzaak tot het definiëren van nieuwe categorieën. Wel vertonen sommige ouders en kinderen naast hun dominante type soms ook kenmerken van andere types, afhankelijk van de mate waarin autonomie, privacy en veiligheid worden afgewogen. Deze bevinding suggereert dat hoewel de basisstructuur van de typologie overeind blijft, er binnen de types lichte onderlinge variatie kan optreden. Daarnaast kunnen ook binnen het gezin verschillen voorkomen. Zo nemen ouders soms uiteenlopende houdingen aan tegenover tracking, waarbij de ene ouder technologievertrouwender is en de andere voorzichtiger. Dit wijst erop dat gezinnen op verschillende manieren omgaan met trackingtechnologie en dat er variatie bestaat binnen ouderparen in hoe de typologie in de praktijk

wordt ingevuld. Hoewel de bestaande modellen dus een bruikbaar kader bieden, tonen de bevindingen aan dat de realiteit genuanceerder en dynamischer kan zijn dan door de oorspronkelijke typologie werd voorgesteld.

Deze studie sluit aan bij eerder onderzoek naar ouderlijk toezicht via trackingtechnologie (Boesen et al., 2010; Burnell et al., 2023; Chase et al., 2024; Langlais & Marich, 2024; Marciano, 2022; Mavoa et al., 2023; Mols et al., 2023; Sukk & Siibak, 2021, 2022), maar vult een belangrijke leemte door zich te richten op oudere adolescenten aan de hand van een kwalitatieve aanpak. Daardoor biedt dit onderzoek meer inzicht in de beleving, onderhandeling en strategieën binnen gezinnen met oudere adolescenten, aspecten die in kwantitatieve studies vaak onderbelicht blijven. De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt in het belichten van de impact van child trackingtechnologie op autonomie, privacy en gezinsrelaties. Daarmee biedt deze studie waardevolle inzichten voor ouders, opvoeders en beleidsmakers bij het maken van ethische en relationele afwegingen die gepaard gaan met het gebruik van deze technologie binnen gezinnen. Tegelijkertijd kent deze studie enkele beperkingen. De steekproef was beperkt tot zes Vlaamse gezinnen met een relatief homogene sociaaleconomische achtergrond waardoor de bevindingen niet zonder meer generaliseerbaar zijn naar bredere populaties. Daarnaast werd trackinggebruik slechts op één moment onderzocht waardoor evoluties over de tijd niet konden worden meegenomen. Toekomstig onderzoek zou kunnen focussen op meer diverse gezinnen, waaronder alleenstaande ouders en gezinnen uit andere culturele contexten. Longitudinale studies zijn wenselijk om evoluerende attitudes en gebruikspatronen beter te begrijpen. Daarnaast is het waardevol om ook de perspectieven te onderzoeken van ouders die bewust geen gebruik maken van trackingtechnologie, om zo een vollediger beeld te krijgen van uiteenlopende opvoedingsstrategieën binnen gezinnen. Hoewel dit onderzoek bewust een kwalitatieve insteek hanteerde om diepgaande inzichten te verkrijgen in beleving en onderhandeling, kan aanvullend kwantitatief onderzoek helpen om bepaalde patronen op grotere schaal te toetsen en te veralgemenen.

7 Conclusie

Deze studie biedt een genuanceerd inzicht in hoe child trackingtechnologie de ouder-kindrelatie beïnvloedt in gezinnen met adolescenten van 15 tot 22 jaar. Ouders zetten tracking doorgaans in omwille van veiligheid, gemoedsrust en praktische coördinatie. Hoewel controle zelden expliciet wordt benoemd, speelt dit vaak in de praktijk toch een rol. Kinderen accepteren tracking wanneer het binnen aanvaardbare grenzen blijft maar ervaren controle wanneer er geen transparantie of inspraak is. Deze acceptatie is vaak gebaseerd op gewoonte, loyaliteit of het idee niets te verbergen te hebben en niet zozeer op expliciete, bewuste instemming. Opvallend is dat privacygrenzen zelden besproken of onderhandeld worden binnen het gezin, ondanks een groeiende behoefte aan privacy en autonomie bij oudere adolescenten. Verder wordt tracking vaak als vanzelfsprekend beschouwd en beslissingen rond gebruik worden voornamelijk door ouders genomen. Kinderen ervaren hierbij een beperkte mate van zeggenschap, ondanks dat sommigen hier wel behoefte aan uiten. Bovendien komen vormen van privacyturbulentie regelmatig voor, hetzij in verschillende mate. Kinderen ervaren ongemak of irritaties wanneer ouders hen confronteren op basis van locatiegegevens. Dergelijke situaties leiden doorgaans tot milde spanningen en in enkele gevallen tot meer uitgesproken conflicten, vooral wanneer ouders handelen op basis van locatiegegevens zonder voorafgaande afspraken. Dit kan het wederzijds vertrouwen en de ouder-kind relatie onder druk zetten. Om ongewenst toezicht te vermijden, ontwikkelen jongeren ontwijkingsstrategieën zoals het tijdelijk uitschakelen of manipuleren van locatiegegevens. Hoewel deze acties eerder uitzonderlijk dan structureel zijn, wijst het wel op hun behoefte aan autonomie en privacy in zekere omstandigheden.

De bevindingen tonen aan dat trackingtechnologie meer is dan een technisch hulpmiddel en nauw verweven is met bredere opvoedingsdynamieken rond communicatie, vertrouwen en controle. Privacyturbulentie illustreert het belang van duidelijke afspraken en overleg om wederzijds begrip te bevorderen. Tracking kan voor zowel ouders als kinderen geruststelling en praktische voordelen opleveren, mits het gebruik op een doordachte en transparante manier gebeurt. Door open dialoog te stimuleren en jongeren actief te betrekken bij het gebruik van trackingtechnologie, kunnen gezinnen evolueren naar een meer evenwichtige benadering. De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt dan ook in de nood aan een meer bewuste en reflectieve omgang met digitale monitoring. Educatieve ondersteuning en richtlijnen kunnen gezinnen helpen om trackingtechnologie zinvol in te zetten, zonder afbreuk te doen aan vertrouwen, autonomie en verbondenheid in de ouder-kindrelatie. Op basis van deze inzichten kunnen enkele concrete aanbevelingen worden geformuleerd. Het is aangewezen dat ouders in dialoog treden met hun kinderen over het gebruik van trackingtechnologie en afspraken maken over de voorwaarden en de grenzen van het volgen. Beleidsmakers kunnen

overwegen om richtlijnen of sensibiliseringscampagnes te ontwikkelen rond de ethische inzet van digitale monitoring binnen gezinnen. Ook scholen kunnen op vlak van educatie een rol opnemen door jongeren bewust te maken van digitale volgpraktijken en de implicaties ervan. Tot slot kunnen ontwikkelaars van trackingapps worden aangespoord om functies te integreren die inspraak en transparantie activeren door bijvoorbeeld meldingen te bieden wanneer iemand gevolgd wordt.

8 Bibliografie

- Abbas, R., Michael, K., Michael, M. G., & Aloudat, A. (2011). Emerging forms of covert surveillance using GPS-enabled devices. *Journal of Cases on Information Technology (JCIT)*, 13(2), 19-33.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American psychologist*, 55(5), 469.
- Biernacki, P., & Waldorf, D. (1981). Snowball sampling: Problems and techniques of chain referral sampling. *Sociological methods & research*, 10(2), 141-163.
- Boesen, J., Rode, J. A., & Mancini, C. (2010). The domestic panopticon: location tracking in families. *Proceedings of the 12th ACM international conference on Ubiquitous computing*,
- Burnell, K., Andrade, F. C., Kwiatek, S. M., & Hoyle, R. H. (2023). Digital location tracking: A preliminary investigation of parents' use of digital technology to monitor their adolescent's location. *Journal of family psychology*, 37(4), 561.
- Chase, G. E., Brown, M. T., Navarro, J. L., Lippold, M. A., & Jensen, M. (2024). Digital location tracking in the parent/caregiver–college student dyad. *Journal of Adolescence*.
- Cuijpers, C., Roosendaal, A. C., & Koops, E. (2007). The European legal framework for location-based services in Europa.
- Cypress, B. S. (2015). Qualitative research: the “what,” “why,” “who,” and “how”! *Dimensions of Critical Care Nursing*, 34(6), 356-361.
- Davis, I. S., Thornburg, M. A., Patel, H., & Pelham, W. E., III. (2024). Digital Location Tracking of Children and Adolescents: A Theoretical Framework and Review. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 27(4), 943-965. <https://doi.org/10.1007/s10567-024-00500-8>
- Dimopoulos, G. (2021). A theory of children's decisional privacy. *Legal Studies*, 41(3), 430-453.
- Ericson, R. V., & Haggerty, K. D. (2006). *The new politics of surveillance and visibility*. University of Toronto Press.
- Eurostat. (2023). *Young people - housing conditions*. European Commission. Retrieved February 17, 2025 from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Young_people_-_housing_conditions#:~:text=In%202023%2C%2026.0%25%20of%20young,their%20disposable%20income%20on%20housing.
- Fahlquist, J. N. (2015). Responsibility and privacy—ethical aspects of using GPS to track children. *Children & Society*, 29(1), 38-47.
- Gabriels, K. (2016). ‘I keep a close watch on this child of mine’: a moral critique of other-tracking apps. *Ethics and Information Technology*, 18(3), 175-184.

- Gegevensbeschermingsautoriteit. (z.d.). *Toestemming*. Gegevensbeschermingsautoriteit. Retrieved May 13, 2025 from <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/rechtsgronden/toestemming>
- Gelman, S. A., Cuneo, N., Kulkarni, S., Snay, S., & Roberts, S. O. (2021). The roles of privacy and trust in children's evaluations and explanations of digital tracking. *Child development*, 92(5), 1769-1784.
- Hawk, S. T., Hale III, W. W., Raaijmakers, Q. A., & Meeus, W. (2008). Adolescents' perceptions of privacy invasion in reaction to parental solicitation and control. *The Journal of Early Adolescence*, 28(4), 583-608.
- Hucklesby, A., Holt, R., & Macnish, K. (2023). Tracking People Network Briefing Paper 1 Tracking People: controversies and challenges.
- Keegan, J., & Ng, A. (2021). *The Popular Family Safety App Life360 Is Selling Precise Location Data on Its Tens of Millions of Users*. The Markup. Retrieved February 17, 2025 from <https://themarkup.org/privacy/2021/12/06/the-popular-family-safety-app-life360-is-selling-precise-location-data-on-its-tens-of-millions-of-user>
- Keegan, J., & Ng, A. (2022). *Life360 Says It Will Stop Selling Precise Location Data*. The Markup. Retrieved February 17, 2025 from <https://themarkup.org/privacy/2022/01/27/life360-says-it-will-stop-selling-precise-location-data>
- Kennedy-Lightsey, C. D., & Frisby, B. N. (2016). Parental privacy invasion, family communication patterns, and perceived ownership of private information. *Communication Reports*, 29(2), 75-86.
- Langlais, M. R., & Marich, A. (2024). Should we track our children?: An exploratory examination of life360 and interpersonal and relational well-being. *The Family Journal*, 32(4), 605-612.
- Livingstone, S., Stoilova, M., & Nandagiri, R. (2019). Children's data and privacy online: growing up in a digital age: an evidence review.
- Malone, K. (2007). The bubble-wrap generation: children growing up in walled gardens. *Environmental Education Research*, 13(4), 513-527.
- Marciano, A. (2022). Parental surveillance and parenting styles: Toward a model of familial surveillance climates. *Mobile Media & Communication*, 10(1), 38-56.
- Marx, G., & Steeves, V. (2010). From the beginning: Children as subjects and agents of surveillance. *Surveillance & society*, 7(3/4), 192-230.
- Maslen, S. (2021). (Dis) connected parenting: other-tracking in the more-than-human sensorium. *The Senses and Society*, 16(1), 67-79.

- Mavoa, J., Coghlan, S., & Nansen, B. (2023). "It's About Safety Not Snooping": Parental Attitudes to Child Tracking Technologies and Geolocation Data. *Surveillance & society*, 21(1), 45-60.
- Mols, A., Campos, J. P., & Pridmore, J. (2023). Family surveillance: Understanding parental monitoring, reciprocal practices, and digital resilience. *Surveillance & society*, 21(4), 469-484.
- Mortelmans, D. (2020). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden* (2e ed.). Acco.
- Nakayama, M. (2011). Parenting style and parental monitoring with information communication technology: A study on Japanese junior high school students and their parents. *Computers in Human Behavior*, 27(5), 1800-1805.
- OffenderWatch. (z.d.). *OffenderWatch Family Safety App*. Retrieved May 11, 2025 from <https://www.offenderwatch.com/family-safety-app>
- Oostveen, A.-M., Vasalou, A., Van den Besselaar, P., & Brown, I. (2014). Child location tracking in the US and the UK: Same technology, different social implications. *Surveillance and Society*, 12(4).
- Özkul, D. (2022). Children's mobile communicative practices and locational privacy. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 27(5), zmac015.
- Petronio, S. (2002). Boundaries of privacy: Dialectics of disclosure. *State Univ of New York Pr*.
- Petronio, S. (2010). Communication privacy management theory: What do we know about family privacy regulation? *Journal of family theory & review*, 2(3), 175-196.
- Qvarnström, E. M., & Demetriou, C. (2022). Digital natives and parental surveillance.
- Rauf, F., Subramaniam, G., & Adnan, Z. (2018). Child tracking system. *International Journal of Computer Applications*, 975, 8887.
- Siibak, A., & Traks, K. (2019). The dark sides of sharenting. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, 11(1), 115-121.
- Steinberg, L. (2011). *You and your adolescent, new and revised edition: The essential guide for ages 10-25*. Simon and Schuster.
- Sukk, M., & Siibak, A. (2021). Caring dataveillance and the construction of "good parenting": Estonian parents' and pre-teens' reflections on the use of tracking technologies. *Communications*, 46(3), 446-467.
- Sukk, M., & Siibak, A. (2022). "My mom just wants to know where I am": Estonian pre-teens' perspectives on intimate surveillance by parents. *Journal of Children and Media*, 16(3), 424-440.
- Vasalou, A., Oostveen, A.-M., & Joinson, A. N. (2012). A case study of non-adoption: the values of location tracking in the family. Proceedings of the ACM 2012 conference on Computer Supported Cooperative Work,

- Widmer, S., & Albrechtslund, A. (2021). The ambiguities of surveillance as care and control: Struggles in the domestication of location-tracking applications by Danish parents. *Nordicom Review*, 42(s4), 79-93.
- Wray-Lake, L., Crouter, A. C., & McHale, S. M. (2010). Developmental patterns in decision-making autonomy across middle childhood and adolescence: European American parents' perspectives. *Child development*, 81(2), 636-651.

9 Bijlagen

Bijlage A – Interviewleidraad ouders

Inleiding

Hallo (respondent),

Ik ben Manon Timmerman en voor mijn masterproef aan de Universiteit van Antwerpen doe ik onderzoek naar het gebruik van child trackingtechnologie binnen gezinnen. Deze technologie biedt ouders de mogelijkheid om de locatie en activiteiten van kinderen op eender welk moment te kunnen volgen. Trackingtechnologie kan bestaan uit apps op smartphones zoals bijvoorbeeld Find My iPhone of Life360, maar ook uit smartwatches of tags die aan voorwerpen kunnen worden gekoppeld om de locatie ervan te kunnen volgen.

Het doel van het onderzoek is begrijpen hoe deze technologie wordt gebruikt in gezinnen en wat voor impact het heeft op de ouder-kind relatie. Ik onderzoek hoe privacy en autonomie hierbij worden ervaren en hoe deze technologie de communicatie en interacties binnen gezinnen beïnvloedt.

Bedankt dat jullie de tijd willen nemen om deel te nemen aan mijn onderzoek. Dit interview is een open gesprek en jullie persoonsgegevens worden geanonimiseerd. Ik vraag zowel mondeling als schriftelijk toestemming voor jullie deelname en voor een audio-opname. Deze opnames gebruik ik enkel voor mijzelf en zullen nooit openbaar gemaakt worden. Ik gebruik deze opnames om de inhoud uit te typen en te analyseren voor mijn onderzoek. Jullie naam wordt niet vernoemd, dit gebeurt anoniem of met een schuilnaam. Jullie hebben het recht om deelname te weigeren en op elk moment te stoppen met deelnemen. Jullie hoeven dit niet uit te leggen en het zal geen nadeel of verlies van voordelen met zich meebrengen.

Ik begin eerst met enkele algemene vragen over jullie achtergrond. Nadien volgen de interviewvragen over child trackingtechnologie. Als er iets niet duidelijk is of als jullie zelf iets willen vertellen, mogen jullie dat altijd aangeven.

Algemene vragen met achtergrondinformatie

1. Naam
2. Leeftijd

3. Geslacht
4. Woonplaats
5. Opleiding
6. Beroep
7. Aantal kinderen
8. Gebruik van soort(en) trackingtechnologie(ën) en sinds wanneer/hoelang

Motivatie en redenen voor gebruik van trackingtechnologie

1. Wat is de aanleiding geweest voor het gebruik van trackingtechnologie binnen jullie gezin?
2. Hebben jullie hierbij specifieke voorbeelden of zijn er situaties geweest in jullie gezin of omgeving die voor deze aanleiding hebben gezorgd? (Bv. persoonlijke ervaring, ervaring familie/kennis, nieuwsbericht, ...)
3. Welke specifieke toepassing(en) worden gebruikt en waarom?
4. Hebben jullie nog andere toepassingen uitgetoetst?
 - a. Leg uit.
5. Hoe zijn jullie bekend geraakt met deze technologie of apps? (Bv. via familie, vrienden, kennissen, media, ...)
6. In welke situaties gebruiken jullie trackingtechnologie? Gebruiken jullie dit continu of in specifieke omstandigheden?
7. Hebben jullie het gebruik van trackingtechnologie besproken met elkaar, of met anderen, vooraleer ermee te starten?
 - a. Zo ja, wat waren hun meningen of reacties? In welke mate heeft dit jullie beslissing beïnvloed?
8. Welke voordelen zien jullie in het gebruik van trackingtechnologie?
9. Wat zijn voor jullie de belangrijkste redenen (hiervan) om het te gebruiken?
10. Zien jullie nadelen in het gebruik van trackingtechnologie?
 - a. Waarom wel/niet?
11. Hoe voelen jullie zich bij het gebruik van trackingtechnologie?
 - a. Kunnen jullie een voorbeeld geven waarin jullie ooit al stress of angst hebben ervaren door trackingtechnologie? Hoe heeft u in deze situatie gereageerd? Wat heeft u uit deze situatie geleerd?
12. Hebben jullie ooit overwogen om te stoppen met tracking?
 - a. Waarom wel/niet?

13. Hoe hebben jullie het gebruik van trackingtechnologie besproken met jullie kind? Welke leeftijd had jullie kind toen? Hoe reageerde jullie kind?
14. Heeft het gebruik van trackingtechnologie een invloed gehad op jullie relatie met jullie kind?
 - a. Zo ja, op welke manier?

Privacy, autonomie, vertrouwen

1. Hoe wegen jullie de veiligheid van je kind af ten opzichte van zijn/haar recht op privacy?
2. Denken jullie dat tracking de zelfstandigheid of autonomie van je kind beïnvloedt?
 - a. Waarom wel/niet?
3. Hoe ervaren jullie het vertrouwen tussen jullie en je kind? Heeft tracking daar invloed op?
4. Vertrouwen jullie je kind evenveel zonder het gebruik van tracking?
 - a. Leg uit.
5. Denken jullie dat tracking bijdraagt aan het verantwoordelijkheidsgevoel van je kind?
 - a. Leg uit.
6. In hoeverre geeft tracking jullie een gevoel van controle?
7. Gebruiken jullie tracking met toestemming van je kind?
 - a. Waarom wel/niet?
8. Bespreken jullie met je kind wanneer tracking wordt gebruikt?
9. Heeft het gebruik van tracking ooit tot conflicten of discussies geleid?
 - a. Zo ja, wat was de reden? Hoe werd dit besproken en opgelost?
10. Hebben jullie ooit ervaren dat de tracking werd uitgeschakeld?
 - a. Zo ja, in welke omstandigheid was dit? Hoe hebben jullie hierop gereageerd?
11. Hoe staan jullie tegenover de werking en accuraatheid van trackingtechnologie?
12. Hebben jullie ooit al nagedacht over wat een app mogelijk doet met data of verzamelde gegevens van jullie kind? (Bv. dataprivacy, commerciële motieven, ...)
 - a. Zo ja, hoe denken jullie hierover? Maken jullie zich hier zorgen over?

Onderhandelingen en afspraken over trackingtechnologie

1. Hoe wordt het gebruik van tracking gecommuniceerd binnen jullie gezin?
2. Hoe worden afspraken over tracking gemaakt binnen jullie gezin?
3. Zijn er duidelijke regels over wanneer tracking wordt ingezet en wanneer niet?
 - a. Bv. alleen in noodgevallen of altijd actief?
4. Heeft uw kind inspraak gehad in deze regels?

- a. Waarom wel/niet?
- 5. Hebben jullie ooit afspraken gemaakt over tracking die later zijn aangepast?
 - a. Zo ja, waarom?
- 6. Met privacygrenzen bedoelen we de regels en afspraken binnen het gezin over welke informatie privé blijft en welke gedeeld wordt met elkaar. Hoe worden privacygrenzen binnen jullie gezin onderhandeld?
- 7. Zijn er momenten geweest waarop je kind tracking als een inbreuk op zijn/haar privacy ervaarde?
 - a. Zo ja, hoe hebben jullie hierop gereageerd? Hoe hebben jullie dit opgelost?
- 8. Hoe zien jullie de evolutie van het gebruik van tracking naarmate jullie kind ouder wordt?
 - a. Zijn jullie bereid minder tracking te gebruiken naarmate jullie kind ouder wordt?
 - b. Waarom wel/niet?
- 9. Is er iets wat jullie achteraf anders zouden hebben gedaan bij het gebruik van tracking?
- 10. Wat zou volgens jullie een goede balans zijn tussen ouderlijke controle en de autonomie en privacy van uw kind?

Extra

- 1. Is jullie houding tegenover trackingtechnologie veranderd over de jaren?
 - a. Zo ja, leg uit.
- 2. Zouden jullie tracking aanraden aan andere ouders?
 - a. Waarom wel/niet?
- 3. Vinden jullie tracking eerder een vorm van zorg of een inbreuk op privacy?
 - a. Leg uit.

Einde

Dit waren de interviewvragen. Zijn er nog zaken die jullie willen toevoegen? Zijn er nog vragen voor mij?

De volgende stap is dat ik jullie interview ga transcriberen. Samen met al de andere interviews, analyseer ik de verzamelde data en werk ik het onderzoek uit. Jullie hebben ook altijd de mogelijkheid om het onderzoek bij afloop in te kijken.

Ik wil jullie erg bedanken voor jullie tijd en medewerking!

Bijlage B – Interviewleidraad kinderen

Inleiding

Hallo (respondent),

Ik ben Manon Timmerman en voor mijn masterproef aan de Universiteit van Antwerpen doe ik onderzoek naar het gebruik van child trackingtechnologie binnen gezinnen. Deze technologie biedt ouders de mogelijkheid om de locatie en activiteiten van kinderen op eender welk moment te kunnen volgen. Trackingtechnologie kan bestaan uit apps op smartphones zoals bijvoorbeeld Find My iPhone of Life360, maar ook uit smartwatches of tags die aan voorwerpen kunnen worden gekoppeld om de locatie ervan te kunnen volgen.

Het doel van het onderzoek is begrijpen hoe deze technologie wordt gebruikt in gezinnen en wat voor impact het heeft op de ouder-kind relatie. Ik onderzoek hoe privacy en autonomie hierbij worden ervaren en hoe deze technologie de communicatie en interacties binnen gezinnen beïnvloedt.

Bedankt dat jullie de tijd willen nemen om deel te nemen aan mijn onderzoek. Dit interview is een open gesprek en jullie persoonsgegevens worden geanonimiseerd. Ik vraag zowel mondeling als schriftelijk toestemming voor jullie deelname en voor een audio-opname. Deze opnames gebruik ik enkel voor mijzelf en zullen nooit openbaar gemaakt worden. Ik gebruik deze opnames om de inhoud uit te typen en te analyseren voor mijn onderzoek. Jullie naam wordt niet vernoemd, dit gebeurt anoniem of met een schuilnaam. Jullie hebben het recht om deelname te weigeren en op elk moment te stoppen met deelnemen. Jullie hoeven dit niet uit te leggen en het zal geen nadeel of verlies van voordelen met zich meebrengen.

Ik begin eerst met enkele algemene vragen over jullie achtergrond. Nadien volgen de interviewvragen over child trackingtechnologie. Als er iets niet duidelijk is of als jullie zelf iets willen vertellen, mogen jullie dat altijd aangeven.

Algemene vragen met achtergrondinformatie

1. Naam
2. Leeftijd
3. Geslacht
4. Woonplaats

- a. Nog thuis of zelfstandig
- 5. Opleiding
- 6. Beroep
- 7. Gebruik van soort(en) trackingtechnologie(ën) en sinds wanneer/hoelang

Motivatie en redenen voor gebruik van trackingtechnologie

1. Wat is de aanleiding geweest voor het gebruik van trackingtechnologie binnen jullie gezin?
2. Hebben jullie hierbij specifieke voorbeelden of zijn er situaties geweest in jullie gezin of omgeving die voor deze aanleiding hebben gezorgd? (Bv. persoonlijke ervaring, ervaring familie/kennis, nieuwsbericht, ...)
3. Welke specifieke toepassing(en) worden gebruikt en waarom?
4. In welke situaties wordt trackingtechnologie gebruikt volgens jullie? Is dit continu of in specifieke omstandigheden?
5. Hoe werd het gebruik van trackingtechnologie besproken of aangekondigd door jullie ouders wanneer ze ermee gestart zijn?
 - a. Hoe voelde jullie zich wanneer dit besproken of meegedeeld werd?
6. Hoe ervaren jullie het gebruik van trackingtechnologie door jullie ouders?
7. Zijn er bepaalde situaties geweest waarin je wou dat jouw ouders geen trackingtechnologie gebruikten?
 - a. Zo ja, leg uit. Kunnen jullie een voorbeeld geven?
8. Wat zijn de voordelen van trackingtechnologie volgens jullie?
9. Vinden jullie dat er ook nadelen zijn?
 - a. Zo ja, welke?

Privacy, autonomie, vertrouwen

1. Hoe ervaren jullie privacy bij het gebruik van trackingtechnologie?
 - a. Vinden jullie dat jullie genoeg privacy hebben ondanks het gebruik van tracking?
 - Waarom wel/niet?
2. Hoe ervaren jullie het vertrouwen tussen jou en jouw ouders? Heeft tracking daar invloed op?
3. Hebben jullie ouders tracking besproken met jullie voordat ze het gingen gebruiken?
 - Gebruiken ze trackingtechnologie met jullie toestemming?
4. Hebben jullie inspraak gehad in hoe tracking wordt gebruikt door jullie ouders?
 - a. Zo ja, leg uit. Zo nee, hoe voelen jullie zich daarbij?

5. Als (of wanneer van toepassing) jullie ouders je tracken zonder toestemming, heb je het gevoel dat ze je dan niet vertrouwen?
 - a. Waarom wel/niet?
6. Vinden jullie dat tracking je vrijheid of autonomie beïnvloedt?
 - a. Leg uit.
7. Denken jullie dat tracking bijdraagt aan jouw verantwoordelijkheidsgevoel?
 - a. Leg uit.
8. Heeft tracking al eens voor discussies of conflicten gezorgd tussen jou en je ouders?
 - a. Wat was de aanleiding? Hoe werd het opgelost?
9. Hebben jullie weleens geprobeerd tracking te vermijden? (Bv. app uitzetten, telefoon uitschakelen, valse locatie delen, ...)
- a. Zo ja, waarom?
 - b. Hoe? Welke strategieën?
 - c. Hebben jullie ouders dit gemerkt? Hoe hebben jullie ouders hierop gereageerd?
10. Hoe staan jullie tegenover de werking en accuraatheid van trackingtechnologie?
11. Hebben jullie ooit al nagedacht over wat een app mogelijks doet met jouw data of verzamelde gegevens? (Bv. dataprivacy, commerciële motieven, ...)
- a. Zo ja, hoe denken jullie hierover? Maken jullie zich hier zorgen over?

Onderhandelingen en afspraken over trackingtechnologie

1. Hoe wordt het gebruik van tracking gecommuniceerd binnen jullie gezin?
2. Zijn er afspraken of regels gemaakt over hoe en wanneer tracking wordt gebruikt?
 - a. Leg uit.
3. Hebben jullie inspraak gehad bij deze afspraken of regels?
 - a. Zo ja, leg uit.
 - b. Zo nee, hoe voelen jullie zich daarbij?
4. Zijn er ooit afspraken gemaakt over tracking die later zijn aangepast?
 - a. Leg uit.
5. Met privacygrenzen bedoelen we de regels en afspraken binnen het gezin over welke informatie privé blijft en welke gedeeld wordt met elkaar. Hoe worden privacygrenzen binnen jullie gezin onderhandeld?
6. Zijn er momenten geweest waarop jullie tracking als een inbreuk op je privacy ervaarden?
 - a. Zo ja, hoe gingen jullie daarmee om?
 - b. Hebben jullie dit besproken met jullie ouders?

- c. Wat hebben jij en jouw ouders eventueel geleerd uit deze situatie?
- 7. Hoe zouden jullie tracking acceptabeler/aangenamer vinden?
- 8. Zouden jullie willen dat tracking in jullie gezin anders wordt gebruikt?
 - a. Zo ja, hoe?
- 9. Wat zou volgens jullie een goede balans zijn tussen ouderlijke controle en jullie autonomie en privacy?
- 10. Denken jullie dat jullie ouders ooit zullen stoppen met tracking?
 - a. Waarom wel/niet?
- 11. In hoeverre zien jullie jouw eigen veiligheid als jouw verantwoordelijkheid en moeten je ouders dit dus niet controleren (bv. door je te volgen via een tracking app)?

Extra

- 1. Is jullie houding tegenover trackingtechnologie veranderd over de jaren?
 - a. Zo ja, leg uit.
- 2. Wat zouden jullie tegen andere kinderen/jongeren willen zeggen over trackingtechnologie in gezinnen?
- 3. Vinden jullie tracking eerder een vorm van zorg of een inbreuk op privacy?
 - a. Leg uit.

Einde

Dit waren de interviewvragen. Zijn er nog zaken die jullie willen toevoegen? Zijn er nog vragen voor mij?

De volgende stap is dat ik jullie interview ga transcriberen. Samen met al de andere interviews, analyseer ik de verzamelde data en werk ik het onderzoek uit. Jullie hebben ook altijd de mogelijkheid om het onderzoek bij afloop in te kijken.

Ik wil jullie erg bedanken voor jullie tijd en medewerking!

Bijlage C – Geïnformeerde toestemming

Beste deelnemer,

U wenst deel te nemen aan een wetenschappelijk onderzoek naar het gebruik van child tracking technologie binnen gezinnen, uitgevoerd door Manon Timmerman onder begeleiding van Prof. Michel Walrave. Dit onderzoek wordt uitgevoerd binnen het kader van de masterproef aan de Universiteit van Antwerpen.

Ik zal u zo meteen enkele vragen stellen. Dit interview zal ongeveer 60 minuten duren.

Bij deelname aan dit onderzoek, zult u herkenbaar zijn voor mij tijdens de gegevensverzameling en/of in de verzamelde data. Volgens de **GDPR-wetgeving** ben ik **verplicht** om **uw naam en voornaam te registreren als u akkoord gaat met deelname**. De toestemmingsformulieren waarin u herkenbaar bent, worden afzonderlijk en digitaal opgeslagen (indien nodig gedigitaliseerd) gedurende 10 jaar in met een wachtwoord beveiligde bestanden op een aparte locatie op de beveiligde servers van de AUHA (Associatie van Universiteiten en Hogescholen Antwerpen).

Daarnaast **verzamel ik ook andere gegevens die mij in staat stellen u te herkennen** aan de hand van de audio-opname die tijdens het interview wordt gemaakt. **Na 2 weken** en voor de start van de analyses **maak ik mijn datasets anoniem**. Uw naam wordt vervangen door 'Respondent A, Respondent B, ...'. Vanaf dat moment bent u op geen enkele manier meer herkenbaar in alle datasets en resultaten van dit onderzoek. De geanonimiseerde datasets worden tot maximaal 10 jaar na het einde van het onderzoek digitaal bewaard.

U heeft het recht om bestanden in te zien waarin u herkenbaar bent, zolang deze bestanden worden bewaard. U kunt in deze bestanden alleen gegevens over uzelf bekijken. Het wijzigen of verwijderen van gegevens is bij wijze van uitzondering mogelijk en voor zover dit het doel van het onderzoek niet in het gedrang brengt.

U heeft het recht om deelname te weigeren en op elk moment te stoppen met deelnemen. U hoeft dit niet uit te leggen en het zal geen nadeel of verlies van voordelen met zich meebrengen. De reeds verzamelde gegevens kunnen op uw verzoek worden verwijderd als dit het doel van het onderzoek niet in het gedrang brengt.

Ik heb het recht om geanonimiseerde databases (waarin deelnemers voor niemand herkenbaar zijn) te delen **met (inter)nationale collega's** in het kader van (verder, later) wetenschappelijk onderzoek. Deze databanken zijn niet toegankelijk voor andere partijen, waaronder uzelf of bedrijven/organisaties die geen deel uitmaken van wetenschappelijke onderzoeksinstituten.

Heeft u nog vragen of opmerkingen, neem dan contact op met mij via het volgende e-mailadres: manon.timmerman@student.uantwerpen.be. Indien u vragen of opmerkingen heeft over het verzamelen van gegevens waarmee u geïdentificeerd kunt worden, kan u ook contact opnemen met de **Data Protection Officer of de Dienst Privacy van de Universiteit Antwerpen**: privacy@uantwerpen.be.

Indien u van mening bent dat uw persoonsgegevens niet rechtmatig of in overeenstemming met de wettelijke vereisten worden verwerkt, heeft u het recht om een klacht in te dienen bij de Gegevensbeschermingsautoriteit (contactgegevens beschikbaar op: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/>). In geval van klachten raad ik u echter aan om contact op te nemen met de Dienst Privacy van de Universiteit Antwerpen (privacy@uantwerpen.be). Vaak kunnen eventuele problemen of misverstanden op deze manier snel en eenvoudig worden opgelost.

Ik heb de informatie in het aanvraagformulier gelezen en begrepen en (aankruisen wat van toepassing is):

☐ Ik ga vrijwillig akkoord met deelname.

☐ Ik wens niet deel te nemen aan deze studie (geen naam en handtekening vereist).

Naam & voornaam deelnemer:

Datum:

Handtekening:

Gelieve te schrappen wat niet van toepassing is:

- IK GA WEL / NIET akkoord met het maken van foto's/audio/video-opnames.
- IK GA WEL / NIET akkoord met het bewaren van foto-/audio-/video-opnames zoals uitgelegd.
- IK GA WEL / NIET akkoord met het publiceren/openbaar maken van foto-/audio-/video-opnames zoals uitgelegd.
- IK GA WEL / NIET akkoord met het delen/verdere verspreiding van foto-/audio-/video-opnames zoals uitgelegd.

Bijlage D – Generatieve artificiële intelligentie

Activiteit: Schrijfstijl verbeteren aan de hand van ChatGPT.

Voorbeeld prompt: Verbeter mijn stuk tekst zodat het academischer geschreven is.

Uit dit onderzoek blijkt dat trackingtechnologie niet zomaar een hulpmiddel is binnen het gezin maar ook samenhangt met opvoeding rond communicatie, vertrouwen en controle. Privacyturbulentie toont aan dat het belangrijk is om duidelijke afspraken te maken en te overleggen met elkaar om zo wederzijds begrip te stimuleren. Tracking kan voor ouders en kinderen geruststelling en praktische voordelen bieden, zolang het op een transparante manier gebruikt wordt. Gezinnen kunnen evolueren naar een evenwichtige aanpak door open dialoog en jongeren te betrekken bij trackinggebruik.

Resultaat: Natuurlijk! Hier is een herschreven versie van je tekst in een meer academische stijl, met behoud van de inhoud:

De bevindingen tonen aan dat trackingtechnologie meer is dan een technisch hulpmiddel en nauw verweven is met bredere opvoedingsdynamieken rond communicatie, vertrouwen en controle. Privacyturbulentie illustreert het belang van duidelijke afspraken en overleg om wederzijds begrip te bevorderen. Tracking kan voor zowel ouders als kinderen geruststelling en praktische voordelen opleveren, mits het gebruik op een doordachte en transparante manier gebeurt. Door open dialoog te stimuleren en jongeren actief te betrekken bij het gebruik van trackingtechnologie, kunnen gezinnen evolueren naar een meer evenwichtige benadering.